

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2018.gada oktobris

ISSN 2592-852X

© 2018 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2018 | 2

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	33
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	34
CENAS	34
MAKSĀJUMU BILANCE	36
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	37
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	38
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	39
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	40
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	41
AGRĪNĀS BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	42
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	43

2018 | 2

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Latvijā ir atsākusies stabila ekonomiskā izaugsme, kuras tempi pārsniedz ES vidējos rādītājus. No 2011. līdz 2017.gadam IKP vidēji pieauga par 3,5% ik gadu. 2017.gadā IKP pārsniedza pirms krīzes 2007.gada līmeni par 0,7%.

2017.gadā izaugsmes temps paātrinājās, IKP palielinājās par 4,6%, kas ir straujākais pieaugums pēdējo 6 gadu laikā.

Izaugsmes paātrināšanos 2017.gadā sekmēja situācijas uzlabošanās ārējā vidē, intensīvāka ES struktūrfondu apgūšana, nodarbinātības un darba samaksas pieaugums.

Statistikas dati liecina, ka arī **2018.gada sākumā strauja izaugsme turpinās**. 1.pusgadā IKP pieauga par 4,7%.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	21,9	22,8	23,6	24,3	25,0	27,0	28,8
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	4,0	2,4	1,9	3,0	2,1	4,6	4,2
Privātais patēriņš	3,1	5,1	1,4	2,5	1,4	4,1	5,1
Valsts patēriņš	0,3	1,6	1,9	1,9	3,9	4,1	3,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	14,4	-6,0	0,1	-0,5	-8,4	13,1	17,7
Eksports	9,8	1,1	6,0	3,1	4,4	6,2	4,5
Imports	5,4	0,4	1,2	2,1	4,4	8,9	6,7
Patēriņa cenas	2,3	0,0	0,6	0,2	0,1	2,9	2,5
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	1,6	2,1	-1,0*	1,3	-0,3	0,2	0,4
Nodarbinātības līmenis	56,1	58,2	59,1	60,8	61,6	62,9	64,3
Bezdarba līmenis	15,0	11,9	10,8	9,9	9,6	8,7	8,0
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-1,2	-1,2	-1,8	-1,4	0,1	-0,5	-1,0
Vispārējās valdības parāds	41,2	39,0	40,9	36,8	40,3	40,0	38,0
Eksporta-importa saldo	-4,4	-3,5	-1,4	-0,5	0,9	-2,2	-1,3

p – prognoze

* Sākot ar 2014. gadu, ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā. Ceturkšņa datu vispārīšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās māsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš – iedzīvotāju skaits gada sākumā)

Privātais patēriņš 2017.gadā pieauga par 4,1%, bet 2018.gada 1.pusgadā – par 4,4%, ko sekmēja straujš darba samaksas palielinājums. Straujāk nekā iepriekšējos gadus pieauga arī valsts patēriņš. 2017.gadā – par 4,1%, 2018.gada 1.pusgadā – par 4,1%.

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos lielākajos Latvijas preču noieta tirgos, turpina palielināties eksports. 2017.gadā tas palielinājās par 6,2%, bet 2018.gada 1.pusgadā – par 3,8%. Eksporta apjomi ir sasnieguši līdz šim vēsturiski augstāko līmeni.

2018.gada 1.pusgadā preču eksports pieauga par 5,1%, bet pakalpojumu eksports par 0,9%. Preču eksporta pieaugumu lielā mērā ietekmēja mehānismu, ierīču un elektroiekārtu, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta attīstība. Pa valstu grupām šajā laika posmā strauji pieauga eksports uz NVS valstīm, nedaudz lēnāk uz ES valstīm. Būtiski eksporta apjomi pieauga arī uz pārējām valstīm, piemēram, ASV.

Kopš 2011.gada Latvijā ir vērojams zems maksājuma bilances tekošā konta deficīts, kas liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību. 2017.gadā tekošais konts bija ar nelielu deficītu 191 milj. eiro jeb 0,7% no IKP. Arī turpmākajos gados sagaidāms, ka palielināsies investīciju plūsmas un tekošais konts būs ar nelielu deficītu, neapdraudot Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Pēc samazinājuma iepriekšējos 2 gados 2017.gadā bija vērojama strauja izaugsme investīcijās, kas pieauga par 13,1%. Arī 2018.gada 1.pusgadā investīcijas turpināja pieaugt – par 17,1%, ko galvenokārt noteica apjomīgi ieguldījumi būvniecības aktīvos. Ir palielinājušās arī ārvalstu tiešo investīciju plūsmas Latvijā, kas 2017.gadā bija 640 milj. eiro jeb 2,4% no IKP.

Uzņēmēju konkurētspējas pieaugums un pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos veicina izaugsmi apstrādes rūpniecībā. 2017.gadā šī nozare pieauga par 8%. Pieaugums bija vērojams visās lielākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs. Lielāko ieguldījumu rūpniecības

izaugsmē nodrošināja gatavo metālizstrādājumu ražošanas un pārtikas rūpniecības apjomu pieaugumi.

2018.gada 1.pusgadā vērojama mērenāka apstrādes rūpniecības izaugsme – par 3,4%. Visstraujākais ražošanas apjomu kāpums fiksēts mašīnu un iekārtu un elektronisko iekārtu ražošanā. Būtiski pieauga arī nemetālisko minerālu ražošana, ķīmiskā rūpniecība un metālapstrāde. Kritums savukārt bija pārtikas ražošanā, vieglajā rūpniecībā un papīra ražošanā, poligrāfijā.

2017.gadā transports un uzglabāšana pieauga par 7,5%, kura izaugsmē noteicošā loma bija augošajiem kravu autopārvadājumiem, kā arī pasažieru pieaugumam lidostā un jūras ostās, bet 2018.gada 1.pusgadā – par 0,8%.

Izaugsme turpinās arī tirdzniecībā, izmitināšanā un ēdināšanā, kas 2017.gadā pieauga par 5,2%, bet 2018.gada 1.pusgadā – par 3,5%. Savukārt, pievienotā vērtība lauksaimniecībā, mežsaimniecībā 2017.gadā pieauga par 1,9%, bet 2018.gada 1.pusgadā – par 7,8%.

Vienīgā no lielajām nozarēm, kura piedzīvoja kritumu 2017.gadā, bija finanšu un apdrošināšanas nozare (par 18,9%), ko lielā mērā noteica nerezidentu biznesa apjoma samazināšanās Latvijā. 2018.gada 1.pusgadā to pašu faktoru ietekmē tā turpināja samazināties – par 14,6%.

Ņemot vērā labvēlīgo konjunktūru – ekonomisko izaugsmi ES valstīs, kas ir lielākais Latvijas preču noieta tirgus, kā arī pieejamās ES fondu investīcijas – **arī 2018.gada 2.pusgadā saglabāsies strauja izaugsme** un kopumā šogad IKP pieaugums pēc Ekonomikas ministrijas ekspertu prognozēm varētu sasniegt 4,2%.

Latvijas ekonomikā ir novērstas "trekno" gadu izteiktās makroekonomiskās disproporcijas un mazināti ekonomikas ievainojamības riski pret iekšējiem un ārējiem šokiem.

Zems valsts parāds, budžets ir tuvu līdzsvaram, maksājuma bilance sabalansēta. Inflācija, lai arī pieaug, bet tās pamatā ir piedāvājuma puses faktori.

2017.gadā vidējā inflācija bija 2,9%. 2018.gada astoņos mēnešos cenu pieaugums bija straujāks nekā tas bija iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Gada vidējā inflācija augustā bija 2,4%. To ietekmē dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu palielināšanos, kā arī pieprasījuma puse, ko veicina ekonomisko aktivitāšu pieaugums un atalgojuma kāpums. Vienlaikus inflācija joprojām lielā mērā ir atkarīga no pasaules naftas un pārtikas cenu svārstībām.

Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. 2017.gadā budžetā bija neliels deficīts – 131,1 milj. eiro jeb 0,5% no IKP. Deficīta apmērs 2017.gadā bija zemāks nekā prognozēts budžeta likumā, kur tas bija noteikts 1,1% no IKP. Zemāks deficīta līmenis skaidrojams ar labākiem nodokļu ieņēmumiem, mazākām iemaksām ES budžetā, kā arī zemākiem nekā plānots izdevumiem sociālajiem pabalstiem.

Vidēja termiņa budžeta ietvars paredz, ka vispārējās vadības pieļaujamais budžeta deficīts 2018.gadā būs 1%, 2019.gadā 0,9%, bet 2020.gadā 0,4% no iekšzemes kopprodukta. 2018.gadā, kā arī 2020.gadā tiek paredzēta arī fiskālā nodrošinājuma rezerve 0,1% apmērā no IKP.

Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008.gada beigās un 2009.gada sākumā Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējās – uzlabojas kredītportfeļa kvalitāte un stabilizējās kredītēšana. Ir veikti būtiski pasākumi kredītiestāžu kapitāla stiprināšanā. Uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjomi pieaug. Lai arī 2017.gadā un 2018.gada pirmajā pusē samazinājās noguldījumu apjoms, tas bija galvenokārt saistīts ar nerezidentu noguldījumu kritumu.

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs un pieaug nodarbinātības līmenis. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši situācijas uzlabošanai izjut vājāk.

Kopējais nodarbināto iedzīvotāju skaits 2017.gadā veidoja 894,8 tūkstošus un bija par 0,2% jeb 1,5 tūkstošiem lielāks nekā 2016.gadā. Arī 2018.gada 1.pusgadā nodarbināto skaits turpināja pieaugt.

2017.gadā nodarbinātības līmenis starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem sasniedza 62,9%, un tas gada laikā bija palielinājies par 1,3 procentpunktiem. Nodarbinātības līmeņa pieaugumu pēdējos gados galvenokārt nosaka relatīvi straujāks darbaspējīgo iedzīvotāju skaita samazinājums, salīdzinot ar nodarbināto skaita samazinājumu.

Turpina samazināties bezdarbs. 2017.gadā tas samazinājās līdz 8,7% jeb par 0,9 procentpunktiem, salīdzinot ar 2016.gadu. Savukārt, 2018.gada 1.pusgadā bezdarba līmenis bija 7,9%. Arī reģistrētā bezdarba līmenis turpina pakāpeniski samazināties, 2018.gada augusta beigās sasniedzot 6,3%. Uzlabojumus darba tirgū kavē tā reģionālās atšķirības un zemā darbaspēka mobilitāte.

Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums. Vidējā bruto darba samaksa laika periodā no 2011. līdz 2017.gadam ir pieaugusi par 40%. Pēdējos gados tās tempi paātrinās. 2017.gadā vidējā bruto alga pieauga par 7,9%. 2018. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar 2017. gada 2. ceturksni, mēneša vidējā bruto darba samaksa pieauga par 8,4 % jeb 78 eiro, sasniedzot 1004 eiro par pilnas slodzes darbu.

Sagaidāms, ka spēcīgs spiediens no pieprasījuma puses darba tirgū saglabāsies arī turpmāk, kas varētu atspoguļoties nelielā nodarbināto skaita pieaugumā. Vienlaikus darba tirgu turpinās ietekmēt negatīvās demogrāfijas tendences, kā arī darba tirgus reģionālās atšķirības.

Ekonomikas tālākā attīstība ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Īpaši svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES struktūrfondu atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Straujākas izaugsmes scenārijs paredz, ka Latvijas galvenajos eksporta tirgos turpināsies izaugsme, un Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā tiek balstītas uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām. Vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi varētu sasniegt 4-5% pieaugumu gadā. Savukārt vājākas izaugsmes scenārijā, pavājinoties izaugsmei Eiropā un neuzlabojoties ģeopolitiskajai situācijai, Latvijas ekonomikas izaugsmes tempi var būt daudz lēnāki.

2018 | 2

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Globālā ekonomika turpina augt. Vienlaikus 2018.gada pirmajā pusē atsevišķās attīstītajās valstīs pieauguma tempi bija nedaudz lēnāki nekā 2017.gada beigās un sagaidāms, ka lielākajās attīstītajās valstīs IKP pieauguma tempi gan 2018.gadā kopumā, gan nākamajā gadā būs lēnāki nekā pērn. To ietekmēs dažādu tirdzniecības nosacījumu ieviešana. Savukārt attīstības valstīs izaugsmi ietekmēs ģeopolitiskā spriedze un augošās naftas cenas. Neraugoties uz to, sagaidāms, ka kopumā globālās ekonomikas izaugsmes tempi gan 2018.gadā, gan 2019.gadā būs līdzīgi kā 2017.gadā. Kopumā 2018.-2019.gadā arī Latvijas galvenajās tirdzniecības partnervalstīs saglabāsies noturīga izaugsme.

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2016	2017	2018p	2019p
Pasaule	3,2	3,7	3,7	3,7
Eiropas Savienība	2,0	2,7	2,2	2,0
ASV	1,5	2,2	2,9	2,5
NVS	0,4	2,1	2,3	2,4
Āzija	6,5	6,5	6,5	6,3

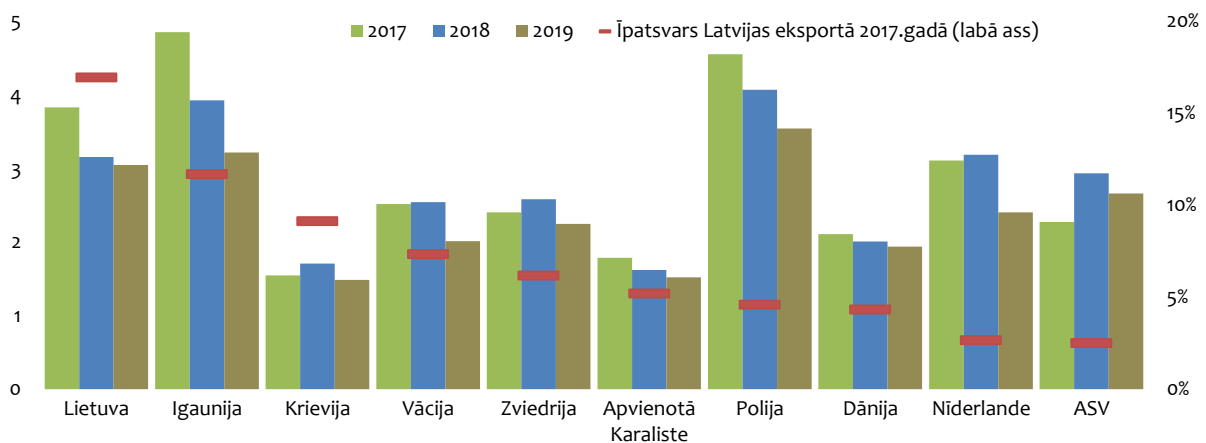
Avots: IMF World Economic Outlook Database, October 2018;
p – prognoze

ES izaugsmes palēnināšanos 2018.gada sākumā ietekmēja vairāki īslaicīgi faktori. Arī konfidences rādītāji bija vāji un kopējo ekonomisko aktivitāti ietekmēja tirdzniecības spriedze, dažās dalībvalstīs palielinājās politiskā nenoteiktība, kā arī negatīva ietekme uz izaugsmi bija augošajām naftas cenām. Lai arī kopumā saglabājas stabils pamats ES izaugsmei, ir palielinājušies riski, kas saistīti ar un globālās tirdzniecības politikas attīstību īstermiņā un vidēja termiņā.

ASV ekonomikā vērojama stabila izaugsme. To nosaka uzlabojumi darba tirgū, augošā konfidence un dažādi fiskālie stimuli. Vienlaikus cikliskā fiskālā politika rada riskus un, palielinoties ASV tekošā konta deficītam, varētu vēl vairāk pastiprināties protekcionisma tendences. Protekcionisma pasākumi, ko pašlaik īsteno ASV, visticamāk atspoguļosies uzņēmumu konfidences rādītājos un investīcijās.

NVS valstu un tajā skaitā Krievijas ekonomika atgūstas no recesijas, 2017.gadā uzrādot pozitīvu izaugsmi. Izaugsmi pamatā veicināja pieaugošās naftas cenas un augošs iekšējais pieprasījums. Reģionā arī 2018. un 2019.gadā izaugsme saglabāsies, vienlaikus ekonomikas pieauguma tempi būs mēreni.

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu izaugsme izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu

Avots: CSP, IMF World Economic Outlook Database, October 2018

Āzijas reģions joprojām ir globālās izaugsmes līderis. Ķīnas ekonomikas izaugsme nedaudz piebremzējās vājāka ārējā pieprasījuma un stingrāku finanšu nosacījumu dēļ (procentu likmes). Paredzams, ka 2019.gadā Ķīnas ekonomikas izaugsmi nelabvēlīgi ietekmēs tirdzniecības tarifi. Citās reģiona valstīs izaugsmes tempi gan 2018.gadā, gan 2019.gadā saglabāsies stabili. Kā galvenie reģiona

nākotnes izaugsmes riski ir augošās naftas cenas un stingrāki finanšu nosacījumi.

Augsta politiskā nenoteiktība ir galvenais globālās izaugsmes risks tuvākajā nākotnē. ES ekonomiskās attīstības risks joprojām ir saistīts ar *Brexit* procesu.

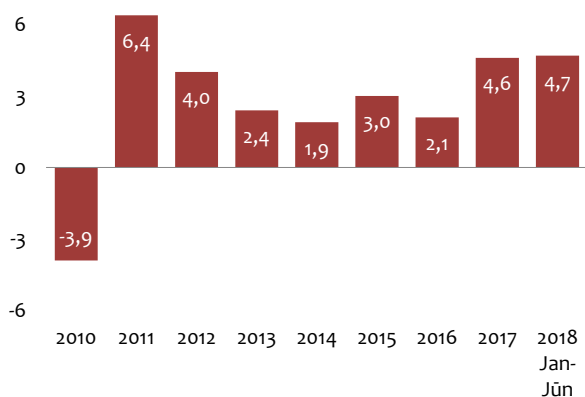
2018 | 2

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

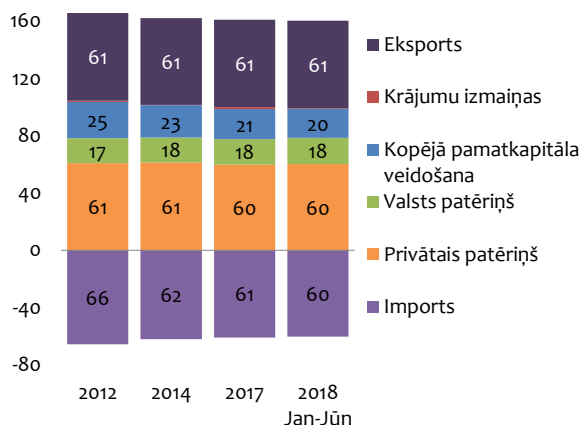
2017.gadā IKP pieauga par 4,6%, kas bija straujākais kāpums kopš 2012.gada. Arī 2018.gada pirmajā pusgadā turpinās strauja izaugsme.

iekšzemes kopprodukts
izmaiņas, procentos

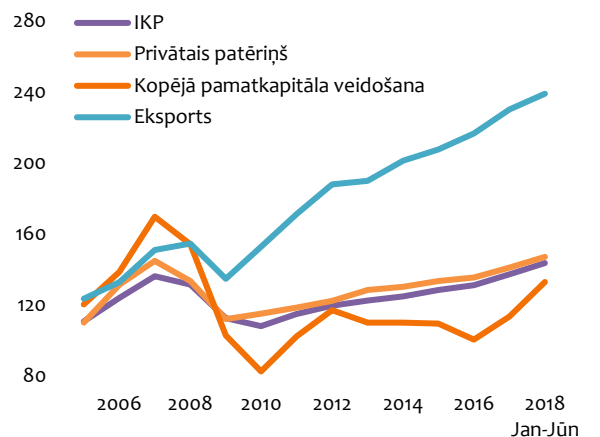
Izaugsmes paātrināšanos 2017.gadā un 2018.gada pirmajā pusgadā sekmēja situācijas uzlabošanās ārējā vidē, intensīvāka ES struktūrfondu apgūšana, nodarbinātības un darba samaksas pieaugums. 2017.gadā un 2018.gada pirmajā pusgadā stabili auga eksports, privātais un valsts patēriņš.

iekšzemes kopprodukta izlietojuma komponentes
procentos pret IKP

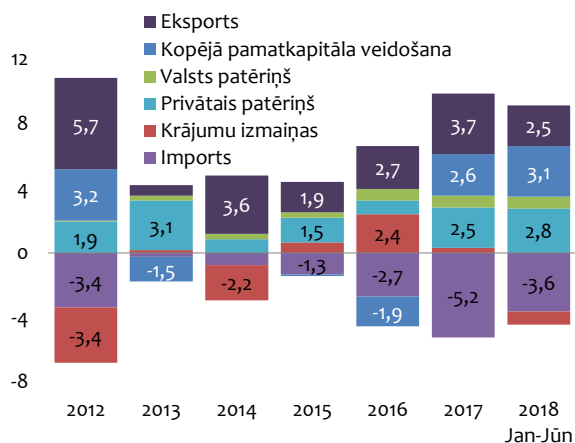

Eksporta apjomu ietekmēja ārējā pieprasījuma pieaugums, kā rezultātā tas sasniedza līdz šim augstāko līmeni. Savukārt, jūtami uzlabojumi darba tirgū un iedzīvotāju ienākumu pieaugums sekmēja privātā patēriņa izaugsmi. Straujāk nekā iepriekšējos gadus pieauga arī valsts patēriņš. Pēc samazinājuma iepriekšējos gados strauja izaugsme 2017.gadā un 2018.gada pirmajā pusgadā bija vērojama investīcijās.

iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums
2004.gads = 100

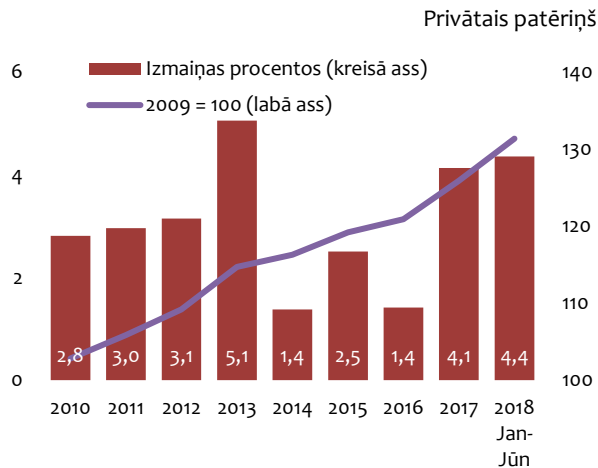

iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās
procentpunktos

PATĒRIŅŠ

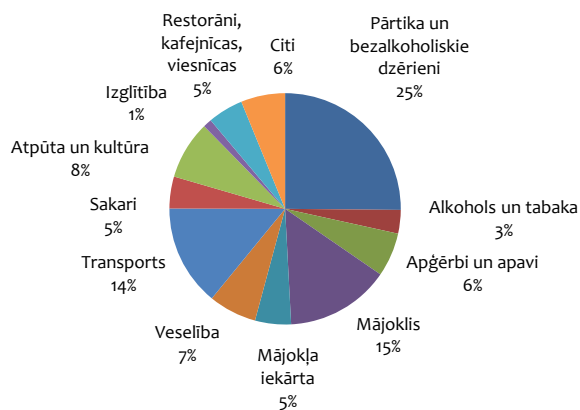
Privātais patēriņš turpina stabili augt. No 2011. līdz 2017. gadam privātais patēriņš vidēji gadā palielinājās par 2,9%, ko nodrošināja galvenokārt būtisks algu palielinājums. Arī 2018. gada pirmajā pusgadā tas turpina strauji pieaugt.

Mājsaimniecību izdevumi – lielākie pēdējo 10 gadu laikā.

Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi pārtikai. 2017. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izdevumi pārtikas iegādei saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Tāpat arī nemainījās izdevumu apjoms mājoklim un komunālajiem pakalpojumiem, kas veido otru lielāko patēriņa izdevumu grupu. Trešā prioritāte mājsaimniecību izdevumos ir izdevumi transportam, kur bija novērots izdevumu kāpums par 7%. To galvenokārt ietekmēja izdevumu pieaugums personisko transportlīdzekļu ekspluatācijai un automobiļu iegādei. Savukārt straujākais izdevumu kāpums bija izdevumiem atpūtai un kultūrai – par 13%, kas veido ceturto lielāko izdevumu grupu.

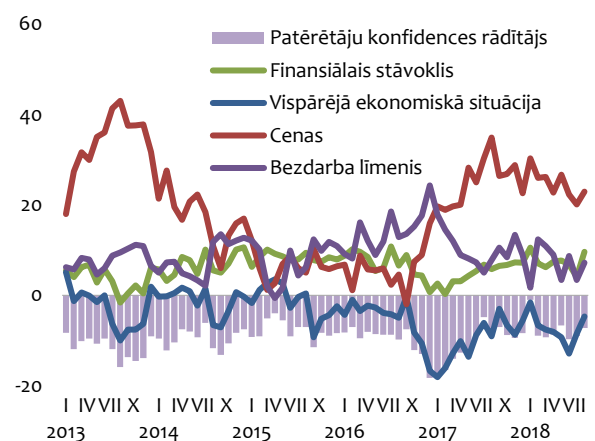
Mājsaimniecību patēriņa struktūra 2017. gadā*, procentos

* EM novērtējums

Patērētāju noskaņojums 2018. gadā uzlabojas. Ar vien pozitīvāk tiek vērtēts finansiālais stāvoklis, mazinās inflācijas gaidas. Savukārt bezdarba gaidas saglabājas līdzīgas kā pirms gada. Kopš 2016. gada beigām patērētāju noskaņojums pakāpeniski uzlabojas, pieaug optimisms par ģimenes finansiālo situāciju, kā arī par kopējo situāciju valstī. Inflācijas gaidas kopš 2017. gada beigām samazinās lēnāka cenu kāpuma un iepriekšējā gada augstās inflācijas dēļ.

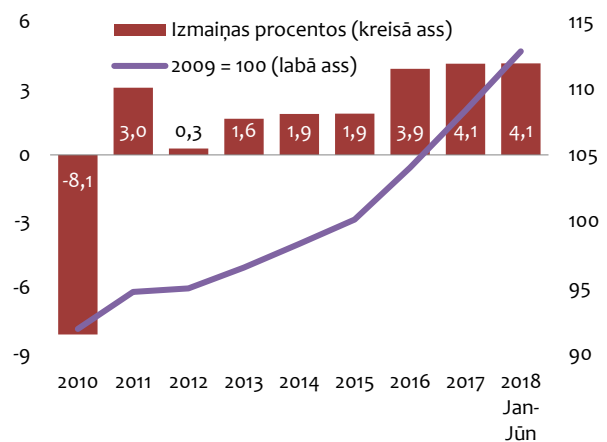
Patērētāju konfidences rādītājs patērētāju novērtējums turpmākajiem 12 mēnešiem, atbilstošu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

Valsts patēriņš pēc straujā krituma krīzes laikā pēdējos gados pakāpeniski pieaug.

Palielinoties budžeta ieņēmumiem, kopš 2014. gada valsts patēriņš aug straujāk. Kopumā no 2011. līdz 2017. gadam valsts patēriņš vidēji gadā pieauga par 2,4%. 2017. gadā bija vērojams straujākais pieaugums kopš 2006. gada. 2018. gada pirmajā pusgadā tas turpina strauji pieaugt.

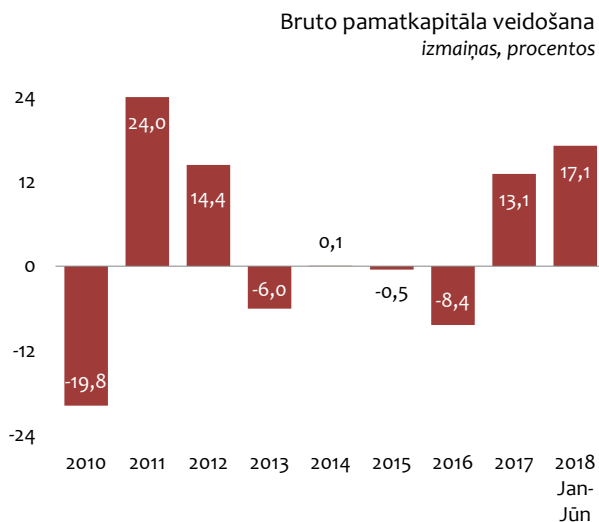
Valsts patēriņš

INVESTĪCIJAS

Kopš 2017.gada investīciju (bruto pamatkapitāla veidošana) pieaugums ir viens no straujākiem ES valstīs.

Investēšanas aktivitāšu pieaugums liecina ka investīciju stagnācijas periods ir pārvarēts. 2017.gadā ieguldījumi pamatkapitāla veidošanai bija par 13,1% lielākā apjomā un veidoja gandrīz 20,9% no IKP. Arī 2018.gadā investīcijas turpina strauji pieaugt. Šī gada 1.pusgadā tās bija par 17,1% augstākā līmenī nekā pirms gada, ko galvenokārt noteica apjomīgi ieguldījumi būvniecības aktīvos.

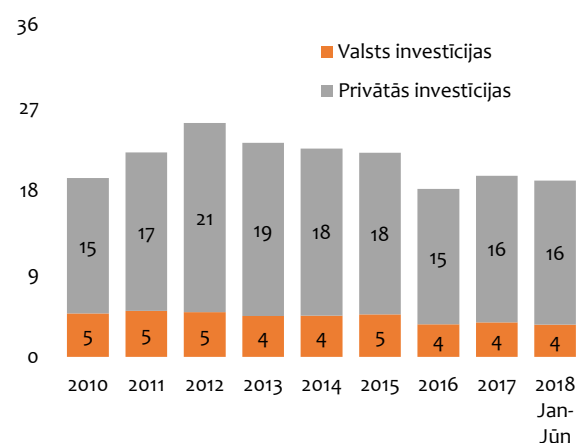

Relatīvi zems investīciju līmenis galvenokārt ir saistīts ar privāto investīciju lēno atgūšanos pēckrīzes periodā. Laika posmā no 2011. līdz 2016.gadam privātās investīcijas veidoja vidēji 17,7% no IKP, t.i. par gandrīz 11 procentpunktiem zemāks līmenis nekā straujās izaugsmes gados. Zemo līmeni un vājo dinamiku šajā periodā galvenokārt noteica vājā kreditēšana, zems pieprasījums, salīdzinoši augsts privātā sektora parādsaistību līmenis, kā arī ekonomiskās un politiskās situācijas nenoteiktība ārējā vidē. 2017.gadā un 2018.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, privātās investīcijas pieauga attiecīgi par 17,3% un 16,4%. Vājās kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu. ES struktūrfondi ir nozīmīgs arī valsts investīciju finansēšanas avots.

Valsts investīcijas Latvijā saglabājas augstā līmenī. Pēdējos gados valsts investīcijas veido 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika ir salīdzinoši stabila, izņemot 2016.gadu, kad valsts investīcijas bija par 20,3% mazākā apjomā nekā 2015.gadā. To galvenokārt noteica ES struktūrfondu finansējuma pārskaitījumu pagaidu pārtraukšana saistīta ar ES struktūrfondu apgūšanas cikliskumu. Līdz ar ES struktūrfondu finansējuma atjaunošanos valsts investīcijas pieauga un 2017.gadā bija par gandrīz 11% lielākā apjomā

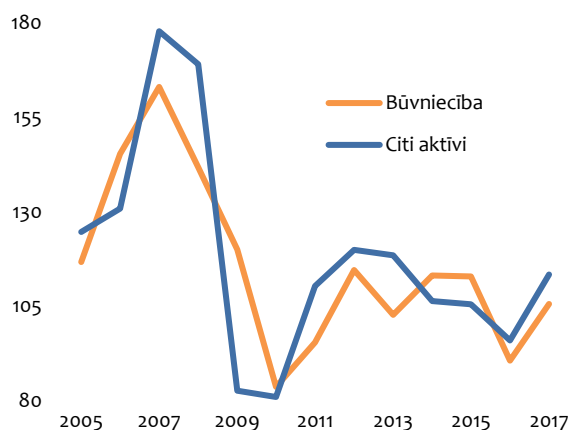
nekā pirms gada. Savukārt 2018.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu valsts investīciju apjoms pieauga par 36%. Valsts investīciju daļa kopējā investīciju apjomā Latvijā ir viena no augstākām starp ES dalībvalstīm – saskaņā ar Eurostat datiem 2017.gadā ES-28 valstīs valsts investīcijas vidēji veidoja 2,8% no IKP (Latvijā – 4%).

Valsts un privātās investīcijas % no IKP

Kopš 2007. gada ir mainījusies ieguldījumu aktīvu struktūra. Ekonomikas recesijas gados ieguldījumu apjoms samazinājās visos aktīvos. Lielākais investīciju kritums bija saistīts ar ieguldījumiem būvniecībā. Turklāt investīciju samazinājums mašīnās un iekārtās bija nedaudz mērenāks. Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos gandrīz nemainījās, jau vairākus gadus saglabājoties vidēji 1% no IKP līmenī (tai skaitā ieguldījumi P&A – 0,6% no IKP).

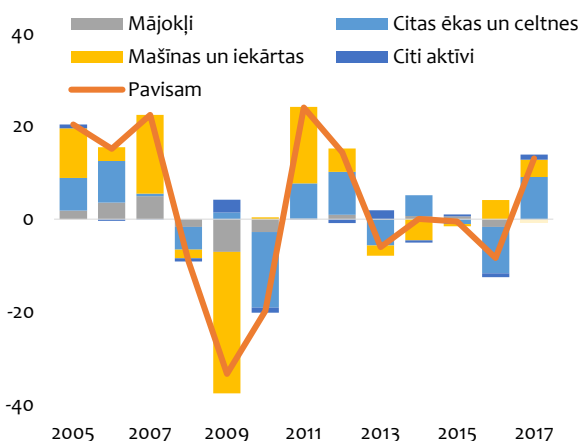
Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem 2004.gads = 100

2017.gadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, investīcijas mājokļos, citās ēkās un būvēs palielinājās par 17,5% un mašīnās un iekārtās – par 8,2% (t.sk. transportlīdzekļos – par 35,8%). Investīcijas intelektuālā īpašuma produktos 2017.gadā bija par gandrīz 25% augstākā līmenī nekā pirms gada.

2018.gadā pieaug investīcijas būvniecības aktīvos, kamēr mašīnās un iekārtās kopumā investīciju apjoms saglabājas iepriekšējā gada līmenī. Šī gada pirmajā pusgadā būvniecības aktīvos ieguldīts par 37% vairāk nekā pirms gada un to daļa kopējā investīciju apjomā veidoja gandrīz 53%, tai skaitā investīcijas mājokļos sasniedza 23,2% (2007.gadā – 19,8%). Mašīnās un iekārtās uzņēmēji investēja par 5,7% vairāk nekā pirms gada, ko galvenokārt ietekmēja ieguldījumu apjomu samazinājums transportlīdzekļos – par 2,3%. Arī intelektuālā īpašuma produktos bija investēts par 11,8% mazāk nekā pirms gada.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos;
aktīvu veidu ieguldījums, procentpunktos

2018.gada pirmajā pusgadā investīcijas straujāk pieauga preču ražošanas nozarēs nekā pakalpojumu nozarēs.

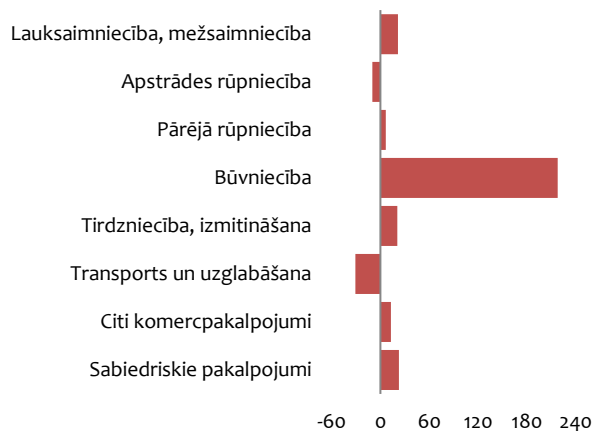
Preču ražošanas nozarēs investēja par 20% vairāk nekā pirms gada. Savukārt pakalpojumu nozarē investīciju apjomi palielinājās par 9,4 procentiem,

Lielākais devums bija investīciju pieaugumam būvniecības nozarē (pieauga par 218%) un operācijās ar nekustamo īpašumu (pieauga par 63,1%). Savukārt investīcijas apstrādes rūpniecības nozarēs kopumā bija par 10% zemākā līmenī nekā pirms gada.

Rūpniecības uzņēmumu vadītāju aptaujas rezultāti liecina, ka nozīmīgākais investīcijas veicinošais faktors ir pieprasījuma pieaugums. Pēdējos gados palielinājās finanšu pieejamības faktoru nozīme investīciju stimulēšanā. Arī 2018.gadā finansiālie apstākļi tiek lēsti kā nozīmīgs investīcijas atbalstošs faktors, kas ir līdzvērtīgs tehniskā

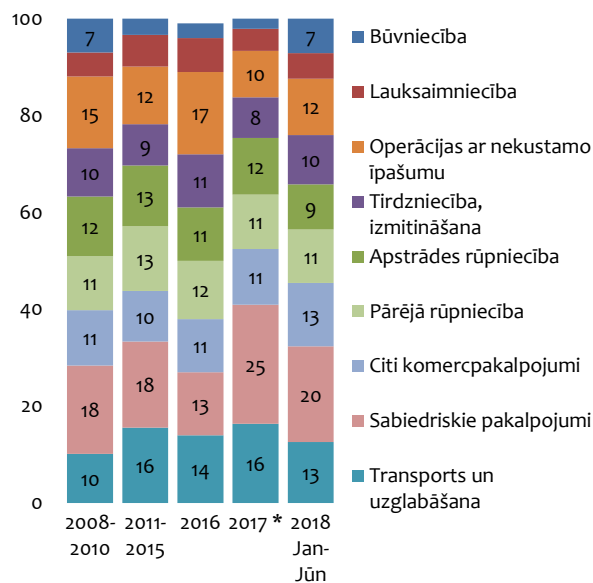
rakstura faktoriem, kā, piemēram, tehnoloģiju attīstība, kvalificēta darbaspēka pieejamība u.c.

Investīciju dinamika
izmaiņas 2018.gada 1.pusgadā, procentos*

* – aprēķināts izmantojot ceturkšņu datus

Nefinanšu investīciju struktūra
pa nozarēm, procentos

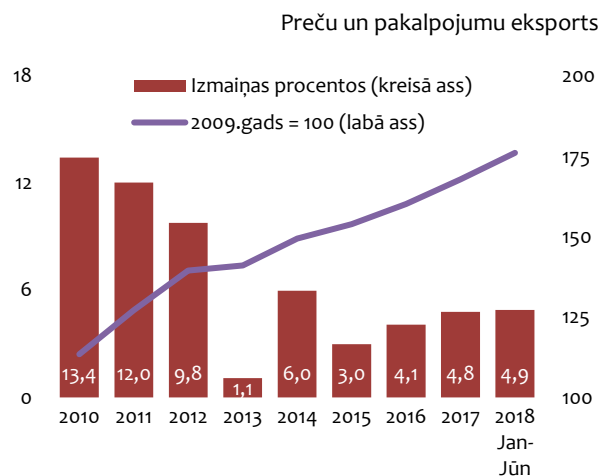
* – aprēķināts izmantojot ceturkšņu datus

Nākamajos gados ir sagaidāma strauja investīciju dinamika.

Investēšanas procesa aktivizēšanos pozitīvi ietekmē ES struktūrfondu pieejamības paplašināšanās, augošais ārējais un iekšējais pieprasījums, kredītēšanas apjomu pieaugums u.c. Arī darbaspēka ierobežotais piedāvājums turpmāk kļūs par spēcīgu stimulu investīcijām. Saglabājoties investīcijām labvēlīgai videi, kā arī ņemot vērā augsto ražošanas jaudu noslodzi turpmāk var sagaidīt straujāku investīciju dinamiku.

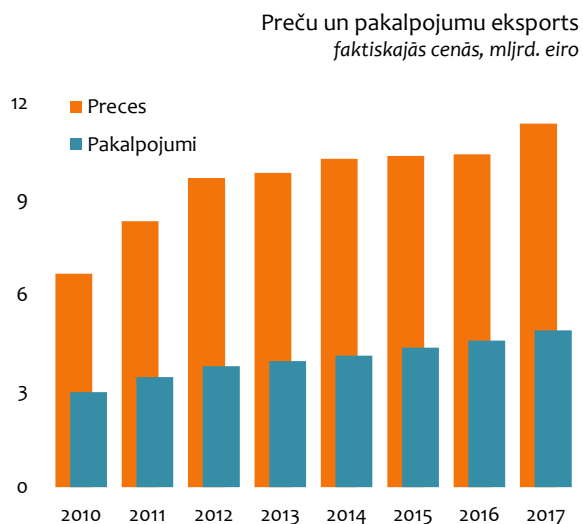
EKSPORTS

Eksports pieaug un ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuliem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

2018.gada pirmajā pusē preču un pakalpojumu eksporta apjomi turpina augt. Eksportu pozitīvi ietekmēja gan straujāka ekonomikas izaugsme Lietuvā un Igaunijā, gan stabilais pieprasījums nozīmīgākajā eksporta tirgū – ES valstīs, gan arī ekonomiskās situācijas stabilizēšanās Krievijā un citās NVS valstīs.

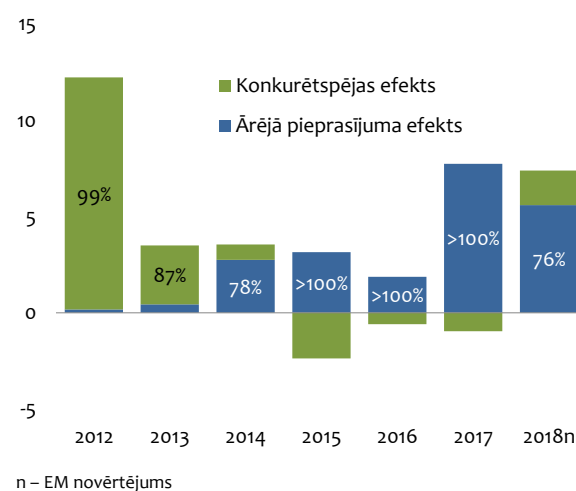
Sagaidāms, ka arī 2018.gada otrajā pusē saglabājoties stabilam ārējam pieprasījumam, turpinās palielināties arī ienākumi no eksporta.

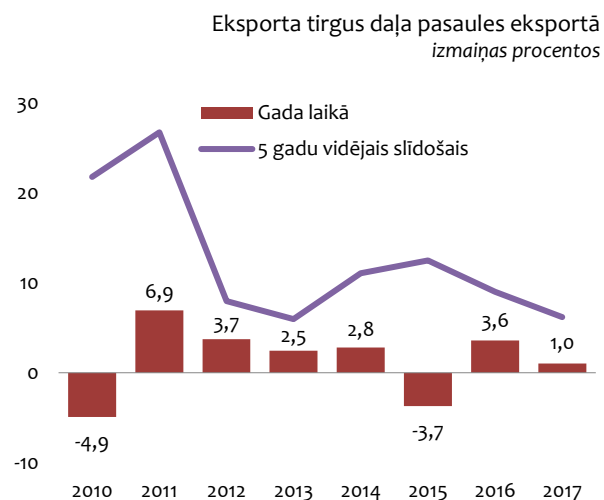
Kopš 2014.gada eksporta pieaugumu pamatā nosaka ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā mazinās. Straujas izaugsmes gados

preču eksporta izaugsmē dominēja dažas lielākās eksporta preču grupas, tādas kā koksne un tās izstrādājumi un metāli. Krīzes laikā eksporta apjomi samazinājās visās preču grupās, tomēr straujāk saruka tieši lielāko eksporta grupu apjomi, kas noteica diversifikācijas rādītāja uzlabošanu. Savukārt pēckrīzes periodā, atsākoties izaugsmei, eksporta apjomu pieaugumi preču grupu griezumā ir līdzīgāki, kas nosaka augstāku eksporta diversifikācijas pakāpi. Latvijā pēdējos gados eksporta diversifikācijas rādītājs atbilst ES-15 valstu vidējam līmenim.

Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

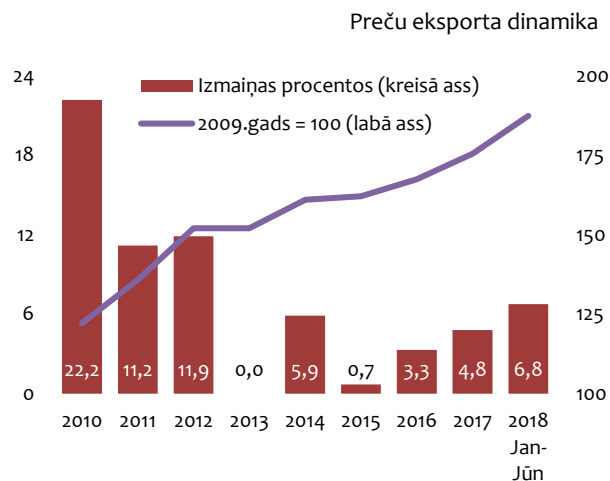

Latvijas eksporta daļa pasaules tirgū pieaug, kas liecina ka Latvijas uzņēmēji saglabā konkurētspēju un apgūst jaunus tirgus.

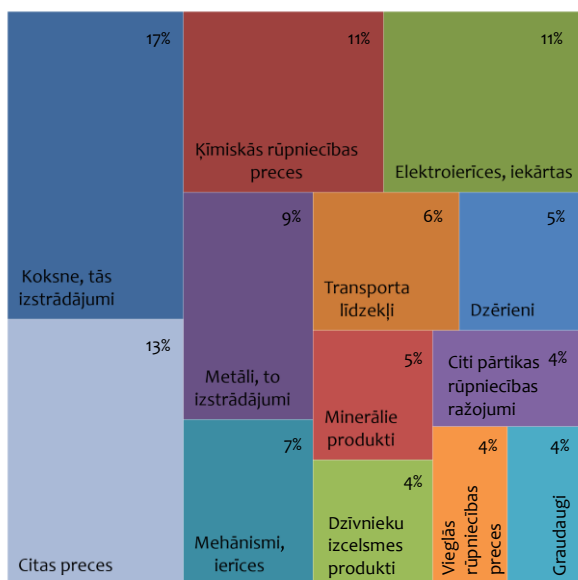
Preču eksports

Preču eksports veido aptuveni 70% no kopējā Latvijas eksporta un tā daļa pēdējos gados nav būtiski mainījusies.

2017.gadā preču eksports attīstījās dinamiski. Salīdzinot ar 2016.gadu, preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 11%. Pieaugumu galvenokārt ietekmēja pārtikas rūpniecības ražojumu, parasto metālu un to izstrādājumu, kā arī mehānismu, ierīču un elektroiekārtu preču eksporta attīstība. Eksports mērenāk pieauga uz ES valstīm, savukārt daudz straujāk uz NVS un pārējām valstīm.

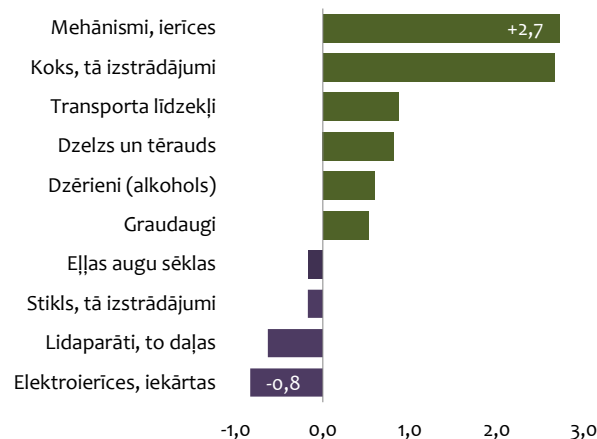
Preču eksporta struktūra
2017.gadā, procentos

2018.gadā preču eksports turpina strauji augt. Gada septiņos mēnešos, salīdzinot ar 2017.gada attiecīgo periodu, preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 9,5%. Pieaugumu lielā mērā ietekmēja mehānismu, ierīču

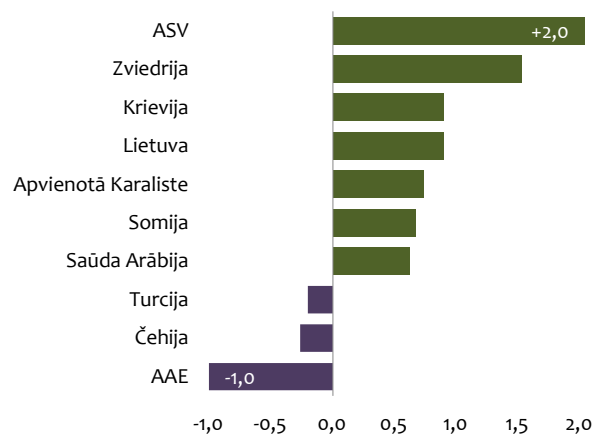
un elektroiekārtu, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta attīstība. Pieauga arī eksporta vērtība citām preču grupām. Pa valstu grupām šajā laika posmā strauji pieauga eksports uz NVS valstīm, nedaudz lēnāk uz ES valstīm. Būtiski eksporta apjomi pieauga arī uz pārējām valstīm.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2018.gada janvārī-jūlijā, procentpunktos

Lielākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2018.gada janvārī-jūlijā ir Lietuva, Igaunija, Krievija, Zviedrija, Vācija, Apvienotā Karaliste, Dānija un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportā vairāk nekā 60% no visām precēm.

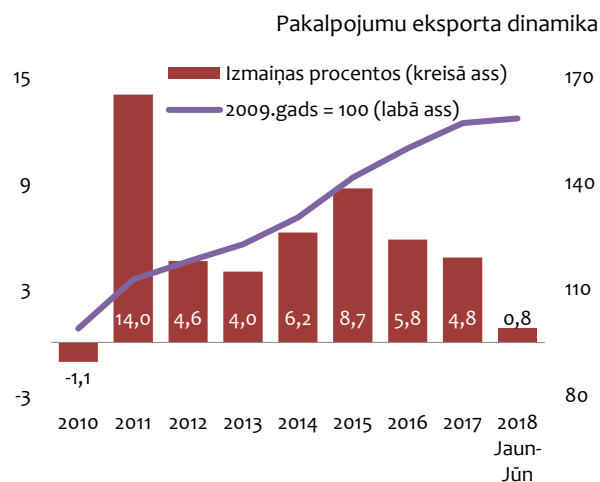
Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2018.gada janvārī-jūlijā, procentpunktos

2018.gada septiņos mēnešos uz ES valstīm galvenās eksporta preču grupas bija koksne un tās izstrādājumi, un mehānismi un ierīces. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastāda alkoholiski dzērieni, mehānismi un ierīces un farmācijas produkti. Uz pārējām valstīm šajā laika periodā lielākās eksporta grupas bija mehānismi un ierīces un koksne un tās izstrādājumi.

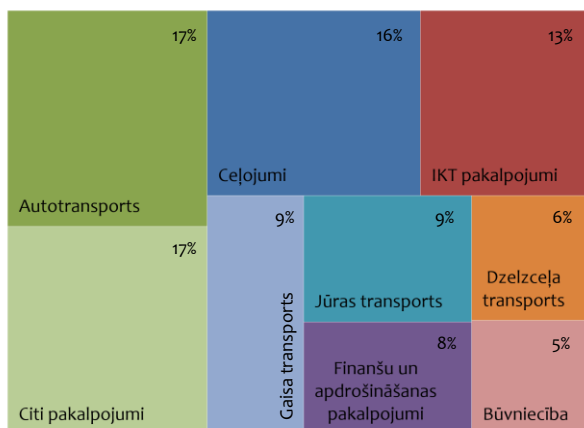
Pakalpojumu eksports

Kopš 2011.gada Latvijas pakalpojumu eksports attīstās dinamiskāk nekā preču eksports. Lielāko ieguldījumu eksporta izaugsmē tradicionāli dod transporta pārvadājumu pakalpojumu eksports. Tāpat ik gadu palielinās būvniecības un IKT pakalpojumu eksporta īpatsvars. Savukārt kopējā pakalpojumu eksportā samazinās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksporta īpatsvars.

2018.gada pirmajā pusē pakalpojumu eksportā bija vērojama neliela izaugsme. Straujāk pieauga IKT pakalpojumi. Tāpat jāatzīmē būtiski gaisa transporta, ceļojumu un būvniecības pakalpojumu eksporta pieaugums. Savukārt saruka auto un jūras transporta pārvadājumu eksports.

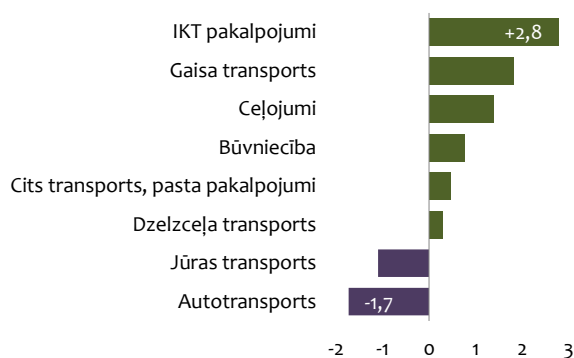
Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem 2017.gadā

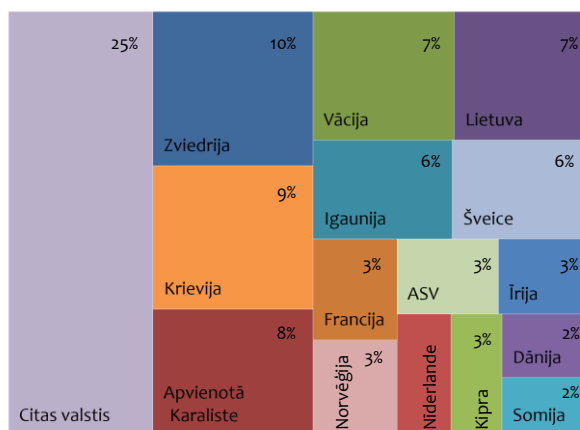
Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām ik gadu arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm, no 49% 2011.gadā, līdz 65% 2017.gadā. Vērā ņemamu daļu

sastāda pakalpojumu eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksports uz NVS valstīm pēdējo gadu laikā ir nedaudz sarucis, no 17% 2014.gadā, līdz 13% 2017.gadā.

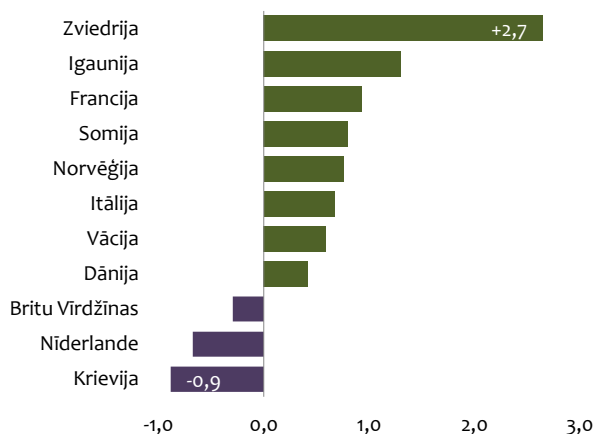
Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2018.gada janvāri-jūnijā, procentpunktos

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2017.gadā

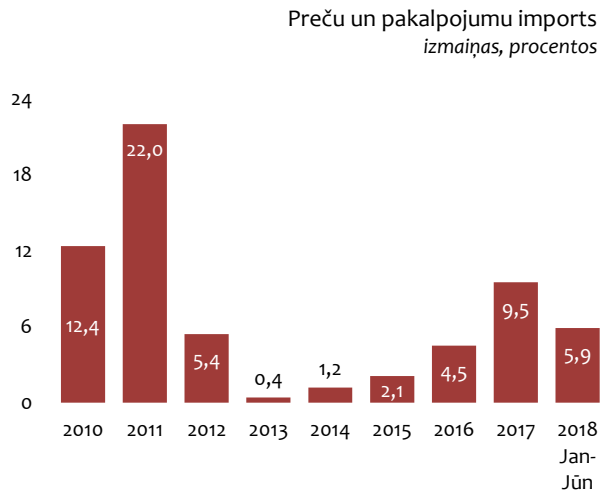

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas pakalpojumu eksportā ieguldījums izmaiņās 2018.gada janvāri-jūnijā, procentpunktos

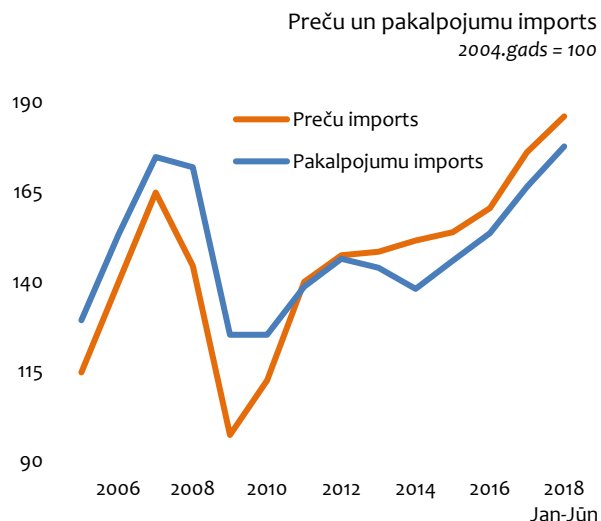
IMPORTS

Pēc apjomīga krituma krīzes laikā, preču un pakalpojumu importa apjomi pēdējos gados aug arvien straujāk. Īpaši labvēlīgs importa izaugsmei bija 2017.gads, kad tas pieauga par 9,5%. Nedaudz straujāk pieauga preču, mērenāk pakalpojumu imports.

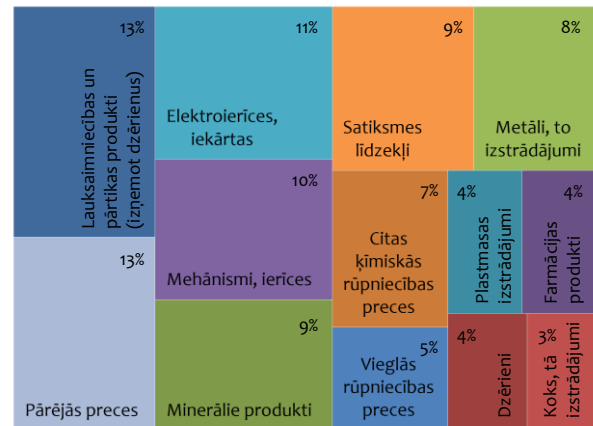

Pēc preču gala pielietojuma importa struktūra kopš 2012.gada nav būtiski mainījusies. Nedaudz ir samazinājusies starppatēriņa preču daļa, ko noteica degvielas importa vērtības samazinājums. Degvielas īpatsvars starppatēriņa produktu grupā ir samazinājies no 31% 2012.gadā līdz 19% 2017.gadā, kas skaidrojams ar ievērojamu pasaules naftas cenu kritumu.

2018.gada janvārī-jūlijā turpinājās strauja preču importa izaugsme. Salīdzinot ar 2017.gada attiecīgo periodu imports faktiskajās cenās pieauga par 9,1%. To būtiski veicināja mehānismu un ierīču, dzelzs un tērauda, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī transporta līdzekļu importa pieaugumi. Pozitīvi importu ietekmēja arī citas importa grupas. Savukārt saruka naftas produktu importa vērtība.

**Latvijas preču importa struktūra
2017.gadā**

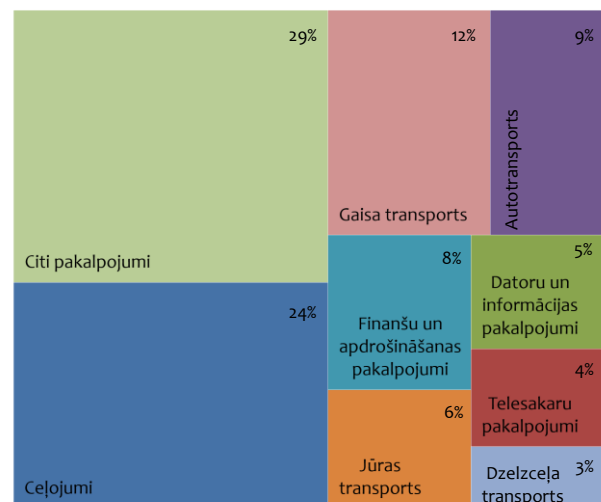

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Igaunija, Krievija un Somija. Kopā šo valstu produkcija veido vairāk nekā pusi no Latvijas preču importa.

Latvijas pakalpojumu imports pēckrīzes periodā attīstās dinamiski, taču nedaudz lēnāk nekā pakalpojumu eksports. Importa vērtības samazinājums bija vērojams 2013.-2014.gadā, ko galvenokārt ietekmēja būtiskas cenu korekcijas.

2018.gada pirmajā pusē pakalpojumu imports faktiskajās cenās pieauga par 8,5%. Lielu ieguldījumu pakalpojumu importa pieaugumā veidoja transporta pakalpojumu, datoru un informācijas pakalpojumu, kā arī citu saimnieciskās darbības pakalpojumu imports. Savukārt samazinājās finanšu pakalpojumu imports.

**Pakalpojumu importa struktūra pa posteņiem
2017.gadā**

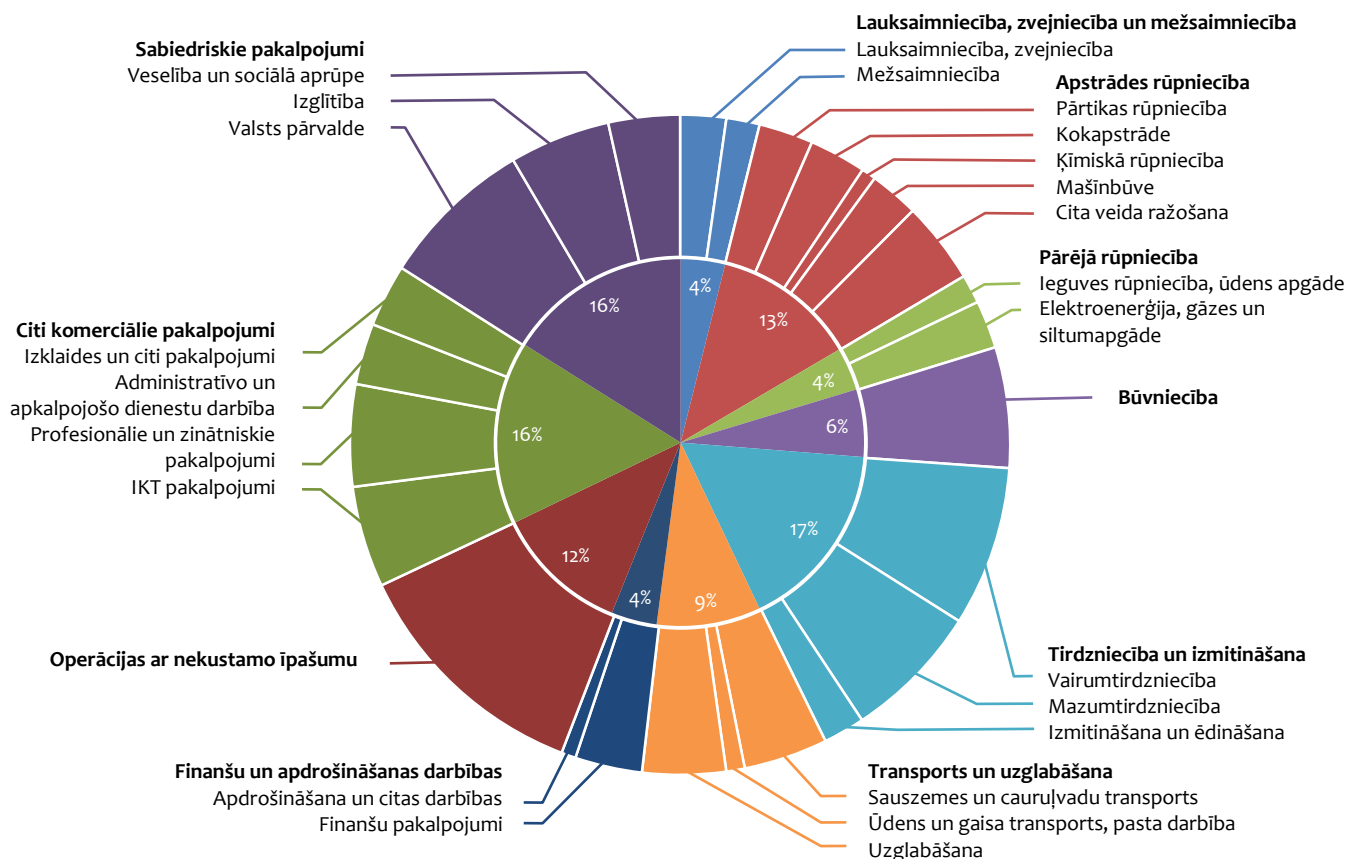
2018 | 2

NOZARU IEGULDĪJUMS

Krīzes laikā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2008.gadā tirgojamās nozares (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī transporta pakalpojumu nozares) veidoja vien 26% no kopējās pievienotās vērtības, bet 2010.gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 33 procentus. 2017.gadā šo nozaru īpatsvars ir nedaudz sarucis – līdz 29,5%. 2017.gadā,

salīdzinot ar 2010.gadu, īpatsvars ir samazinājies visās nozarēs, izņemot būvniecību un komercpakalpojumu nozares. Savukārt sabiedrisko pakalpojumu nozaru īpatsvars ir saglabājies nemainīgs. 2014.–2016.gados izaugsme turpinājās visās nozarēs, izņemot būvniecību, savukārt 2017.gadā būvniecības apjoma kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme.

Pievienotās vērtības struktūra
2017.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

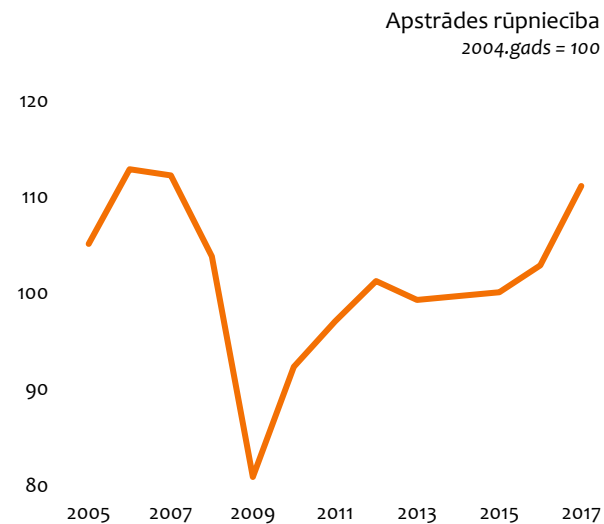
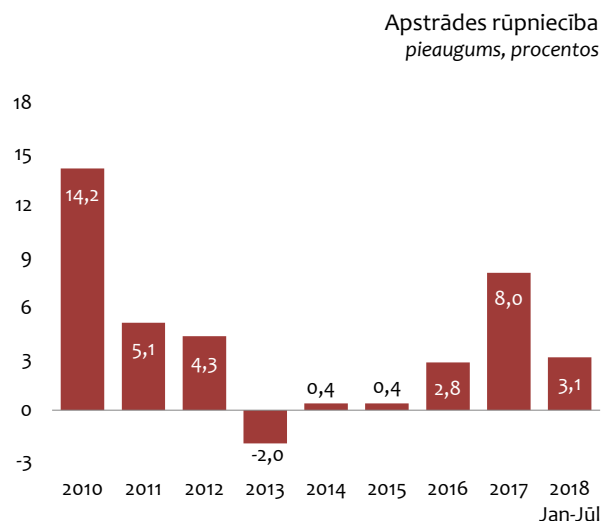
Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2014	2015	2016	2017	2018 Jan-Jūn
Iekšzemes kopprodukts	1,9	3,0	2,1	4,6	4,7
Lauksaimniecība	0,2	12,5	-9,8	1,9	7,8
Ieguves rūpniecība	-9,8	6,7	3,6	18,0	1,7
Apstrādes rūpniecība	0,4	0,4	2,8	8,0	3,4
Pārtikas rūpniecība	0,1	-4,6	1,8	5,2	-2,6
Vieglā rūpniecība	-13,6	-13,2	2,1	7,6	-0,7
Kokapstrāde	6,9	7,1	8,0	2,1	3,3
Papīra ražošana un poligrāfija	-0,6	0,0	3,6	4,5	-0,8
Ķīmiskā rūpniecība	-2,6	-4,1	10,7	11,4	6,5
Nemetālisko minerālu ražošana	1,2	-9,8	11,6	11,1	10,3
Metālapstrāde	-10,5	34,8	5,4	12,0	6,6
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	32,3	16,7	12,6	15,8	8,4
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,4	7,9	8,5	21,5	11,1
Transportlīdzekļu ražošana	-15,2	3,5	-2,9	22,8	5,3
Pārējās rūpniecības nozares	-12,0	3,5	0,8	4,3	1,2
Elektroenerģija un gāzes apgāde	-14,3	22,6	18,0	7,3	0,3
Būvniecība	5,4	-1,8	-14,7	19,4	33,1
Ēku būvniecība	33,6	-6,2	-2,2	11,8	45,9
Inženierbūves	-10,4	5,2	-33,3	30,4	21,1
Tirdzniecība	5,3	7,3	2,7	5,3	3,2
Mazumtirdzniecība	3,5	4,9	2,3	4,3	5,3
Transports un uzglabāšana	1,3	-7,7	6,1	7,5	0,8
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	2,2	-2,4	-14,1	-8,4	-2,3
Ostās pārkrautās kravas	5,2	-6,2	-9,3	-2,0	-4,6
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	2,7	0,5	1,3	7,0	13,6
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	3,6	6,0	1,3	4,3	6,8
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	-2,4	2,1	5,1	6,4	10,9
Finanšu un apdrošināšanas darbības	11,6	4,8	3,1	-16,6	-13,6
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,4	1,4	0,2	0,5	3,2
Citi komercpakalpojumi	-5,7	5,9	1,2	6,3	3,3
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	1,5	0,5	5,5	3,6	3,1
Izglītība	4,1	0,7	0,6	5,6	1,8
Veselība un sociālā aprūpe	6,8	5,5	1,4	5,6	5,0
Māksla, izklaide un atpūta	1,1	-3,7	5,0	8,5	4,6

APSTRĀDES RŪPNIĒCĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji apstrādes rūpniecības apjomi pieauga 2017.gadā.

2018.gada janvārī-jūlijā apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās aug straujāk nekā izlaides apjomi. Vietējā tirgū realizētās produkcijas apjomi pieaug straujāk, bet eksportētās produkcijas apjomi – mērenāk.

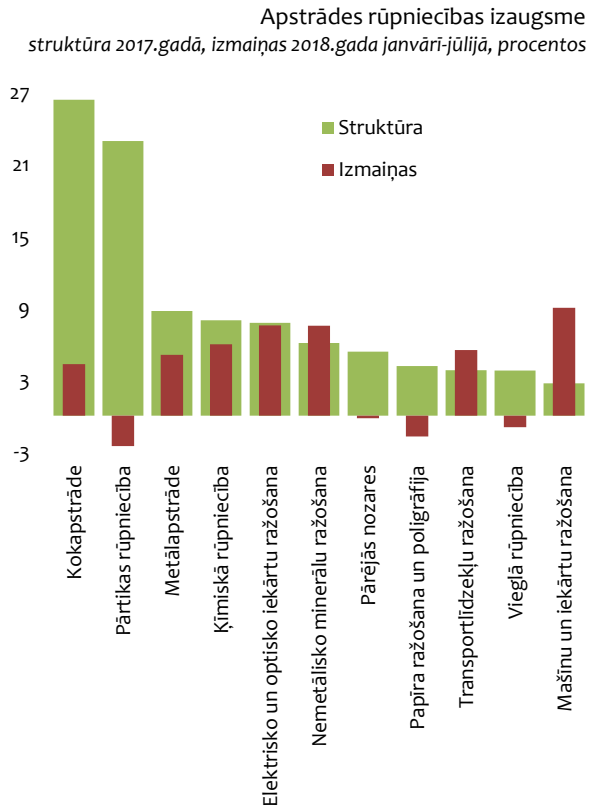

2018.gada janvārī-jūlijā vērojama mērena apstrādes rūpniecības izaugsme. Straujākais ražošanas apjoms kāpums fiksēts mašīnu un iekārtu un elektronisko iekārtu ražošanā. Būtiski pieauga arī nemetālisko minerālu ražošanā, ķīmiskā rūpniecība un metālapstrāde. Kritums savukārt vērojams pārtikas ražošanā, vieglaajā rūpniecībā un papīra ražošanā, poligrāfijā.

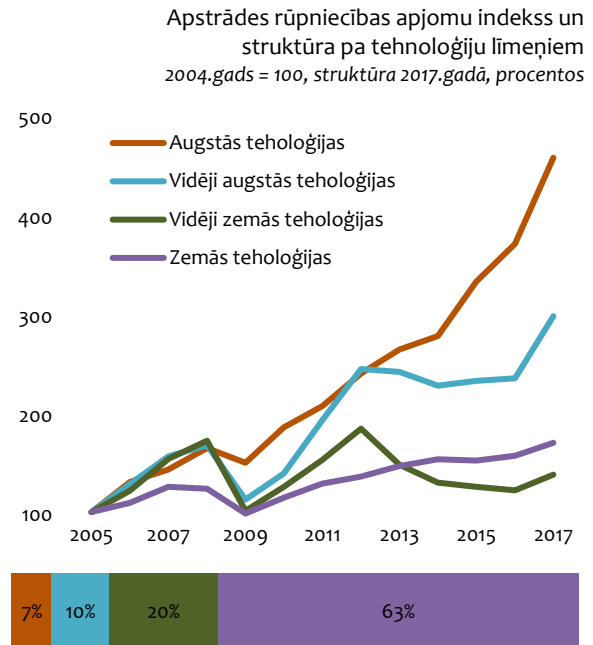
2018.gadā apstrādes rūpniecībā turpina pieaugt arī aizņemto darbavietu skaits. Pusgadā to skaits straujāk auga elektrisko un optisko iekārtu ražošanā, mašīnu un iekārtu ražošanā, kā arī vieglaajā rūpniecībā, savukārt darbavietu skaits samazinājās pārtikas rūpniecībā.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

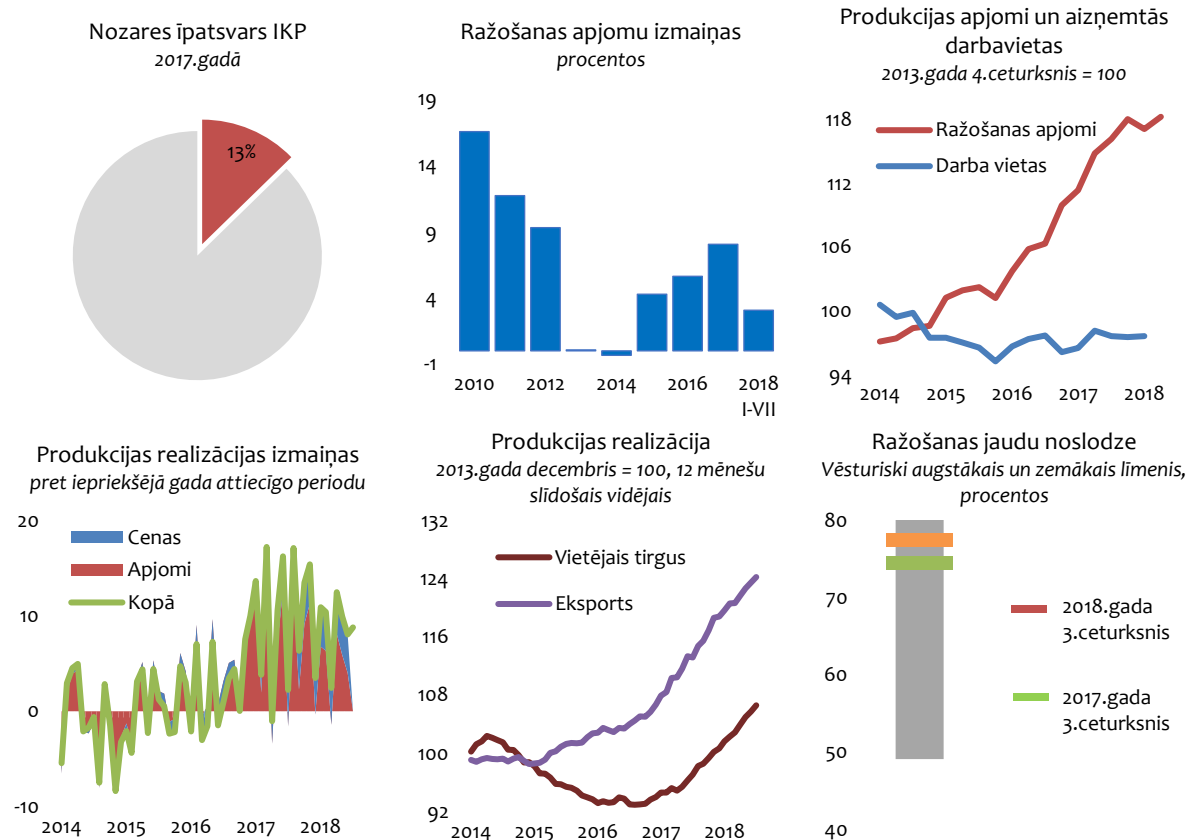
	Struktūra 2017.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas			
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2015	2016	2017	2018 Jan-Jūl
Apstrādes rūpniecība	100	100	65,5	4,3	5,6	8,0	3,1
Pārtikas ražošana	23,0	20,1	35,8	-4,6	1,8	5,2	-2,5
Viegla rūpniecība	3,8	9,9	85,0	-13,2	2,1	7,6	-1,0
Kokapstrāde	26,5	20,4	73,8	7,1	8,0	2,1	4,3
Papīra ražošana, poligrāfija	4,2	4,1	63,5	0,0	3,6	4,5	-1,7
Ķīmija un farmācija	8,0	7,0	80,6	-4,1	10,7	11,4	6,0
Nemetāliskie minerāli	6,1	4,8	52,7	-9,8	11,6	11,1	7,5
Metālapstrāde	8,8	10,0	68,7	34,8	5,4	12,0	5,1
Elektroniskās iekārtas	7,8	4,4	90,8	16,7	12,6	15,8	7,6
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,7	3,2	84,4	7,9	8,5	21,5	9,1
Transportlīdzekļu ražošana	3,8	3,3	91,8	3,5	-2,9	22,8	5,5
Pārējās nozares	5,4	12,7	61,6	3,5	0,8	4,3	-0,2

Pēc salīdzinoši strauja ražotāju cenu pieauguma 2017.-2018.gadā, pieaudzis apstrādes rūpniecības apgrozījums. Straujāk pieauga eksportētās produkcijas apgrozījums, savukārt mērenāk – vietējā tirgū realizētās produkcijas apjomi.

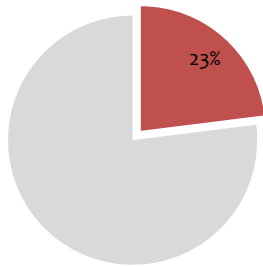

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji

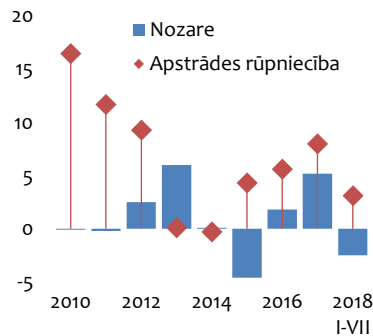

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

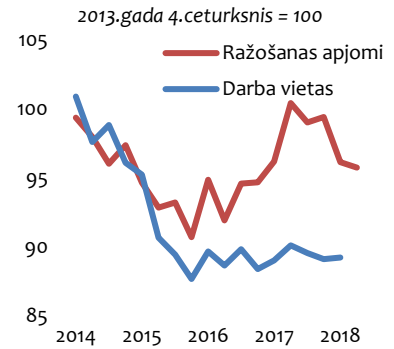
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

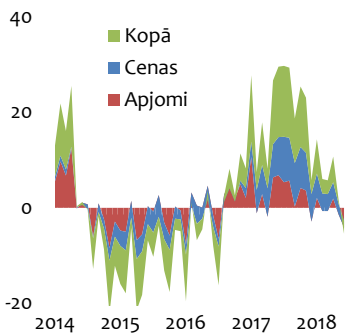
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

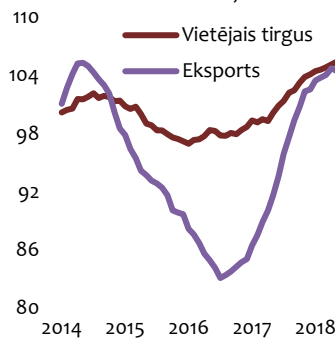
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

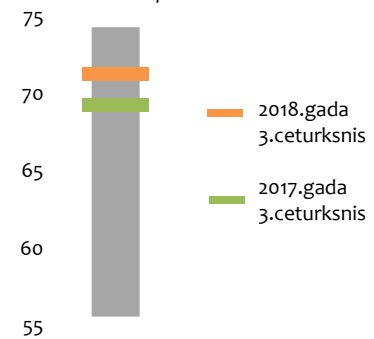
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

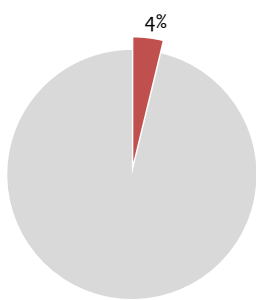

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

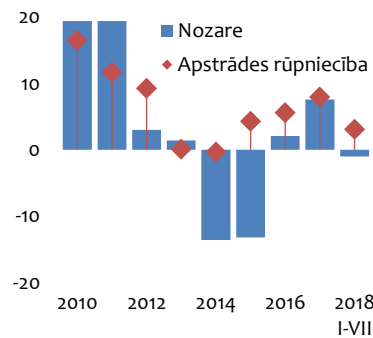

Viegļā rūpniecība

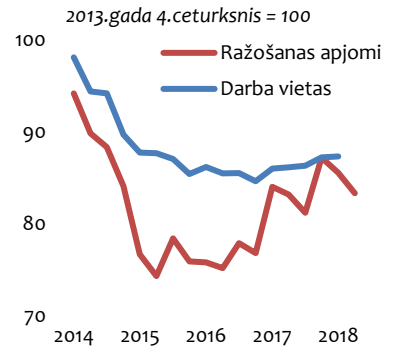
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

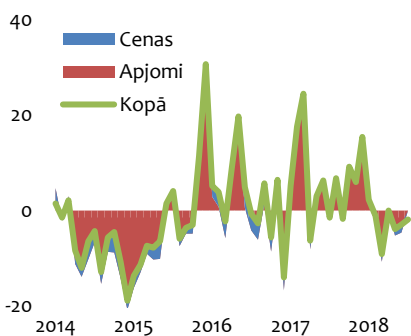
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

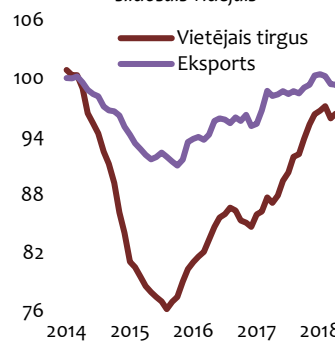
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

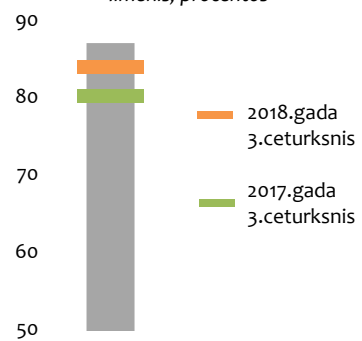
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

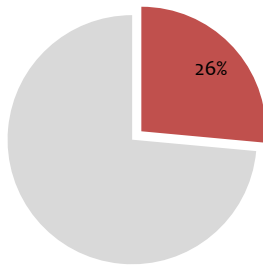

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

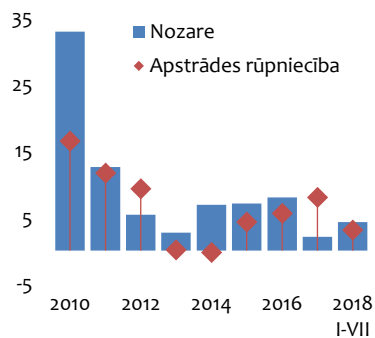

Kokapstrāde

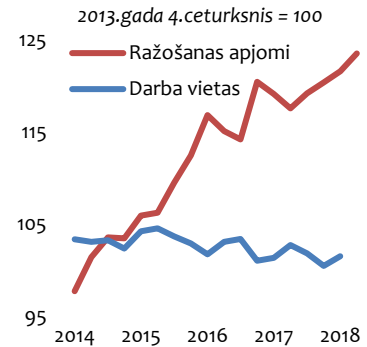
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2017.gadā

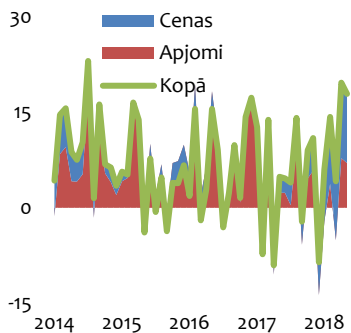
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

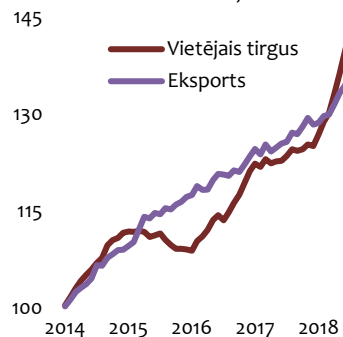
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

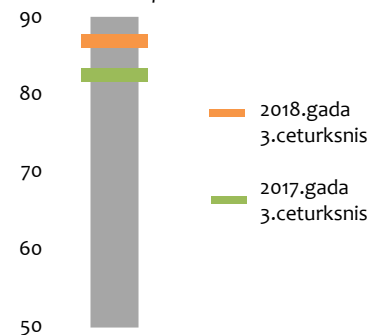
Produkcijas realizācijas izmaiņas
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

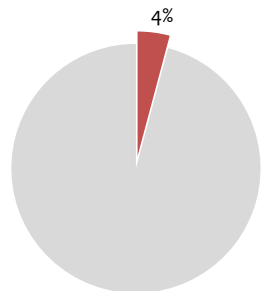

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

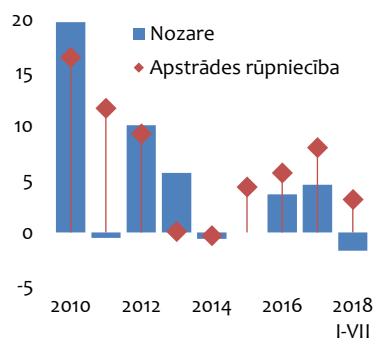

Papīra ražošana un poligrāfija

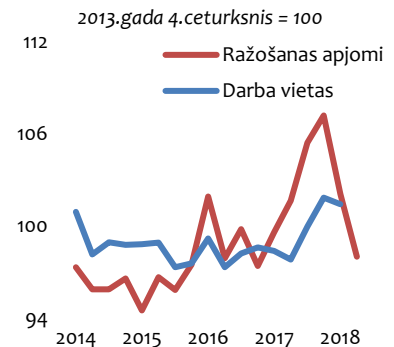
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2017.gadā

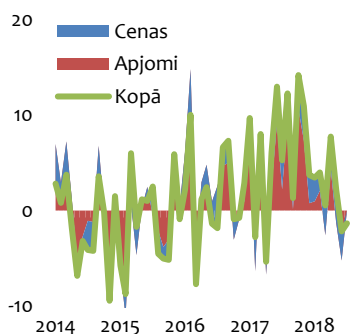
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

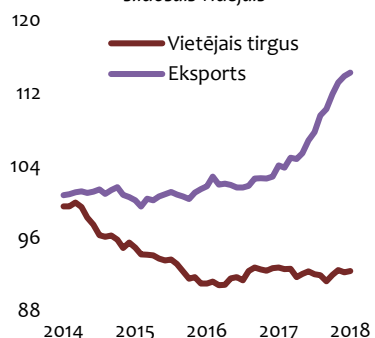
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

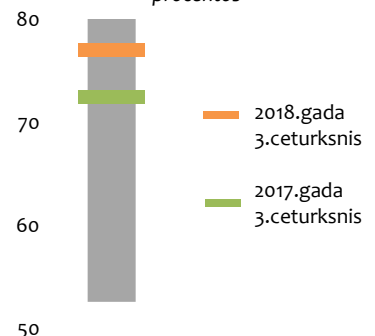
Produkcijas realizācijas izmaiņas
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

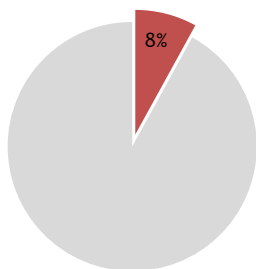

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

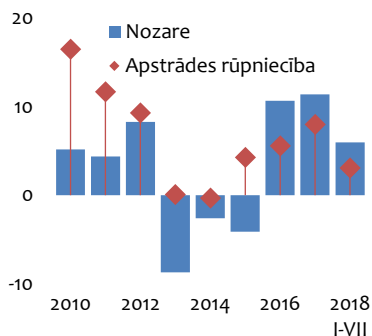

Ķīmiskā rūpniecība

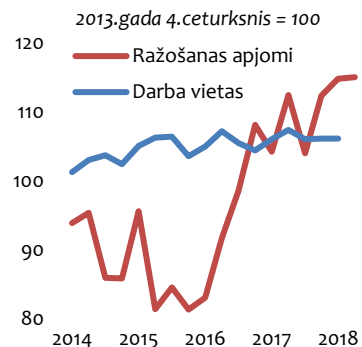
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

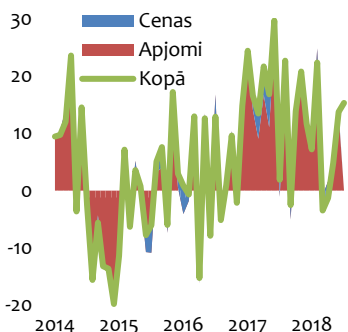
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

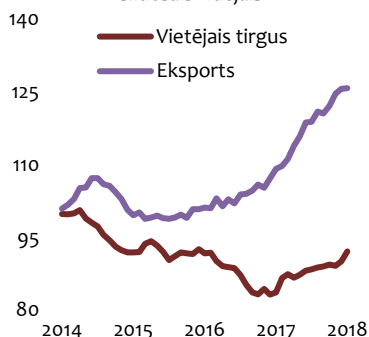
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

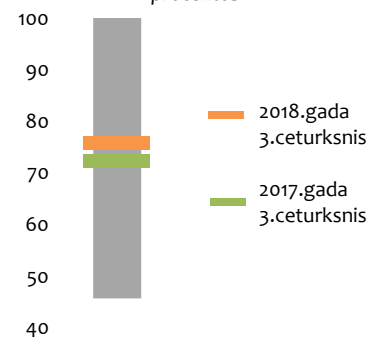
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

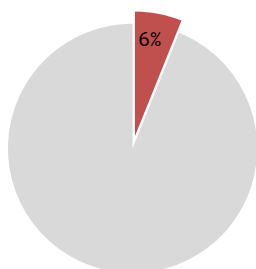

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

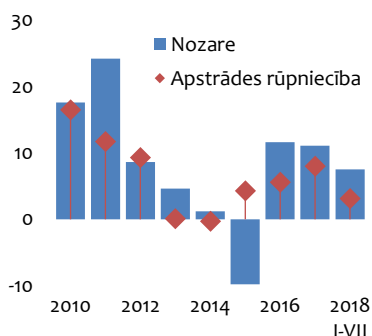

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

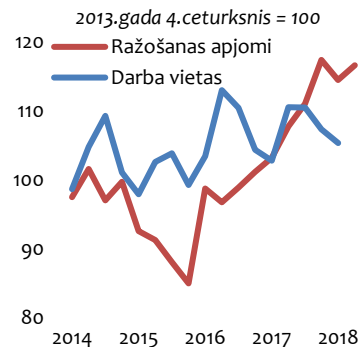
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

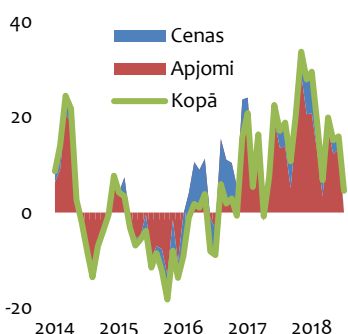
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

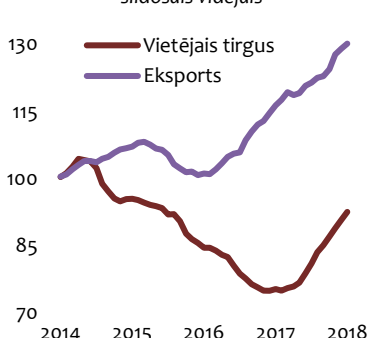
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

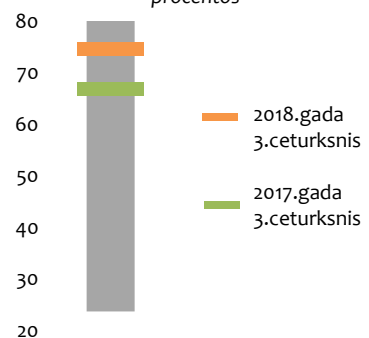
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

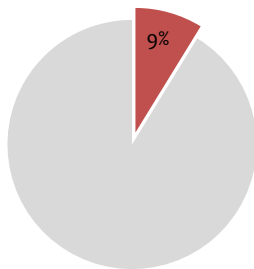

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

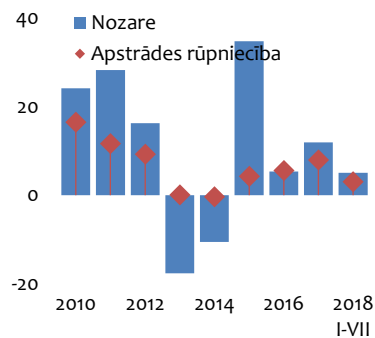

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

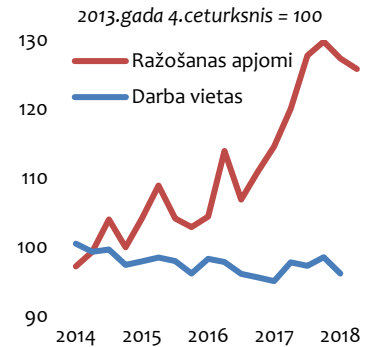
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2017.gadā

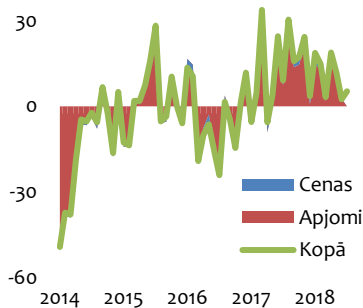
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

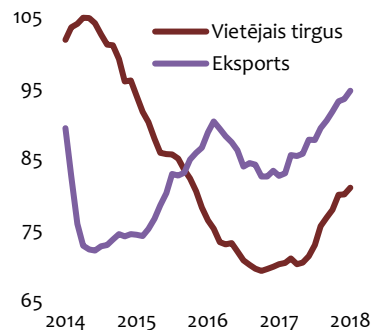
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

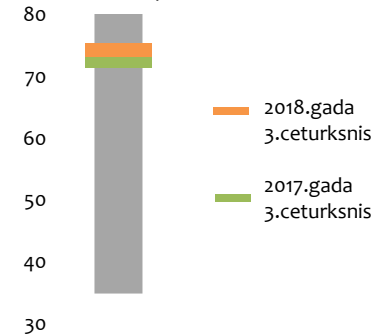
Produkcijas realizācijas izmaiņas
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

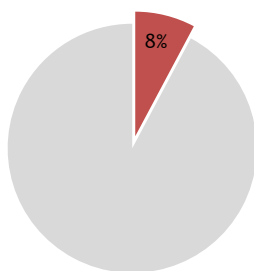

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

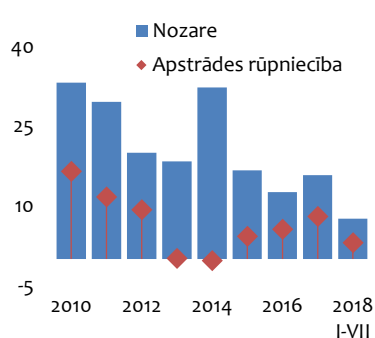

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

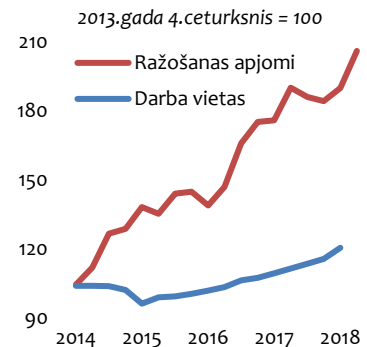
Nozares īpatsvars apstrādes
rūpniecībā
2017.gadā

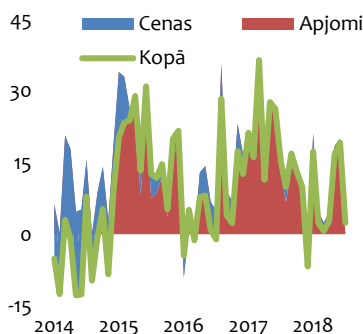
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

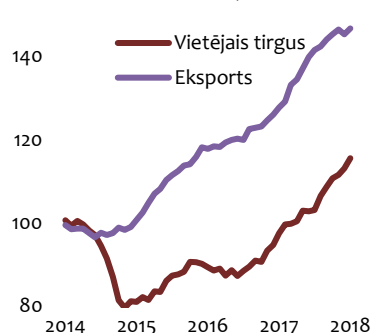
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

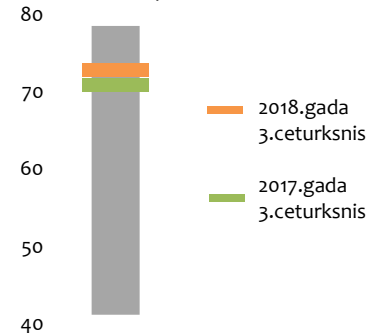
Produkcijas realizācijas izmaiņas
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

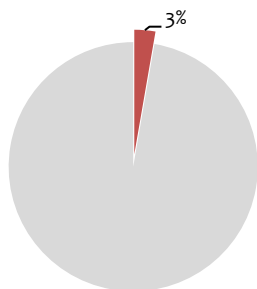

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

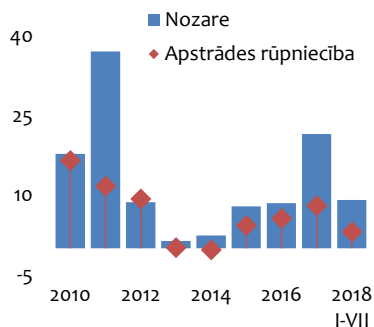

Mašīnu un iekārtu ražošana

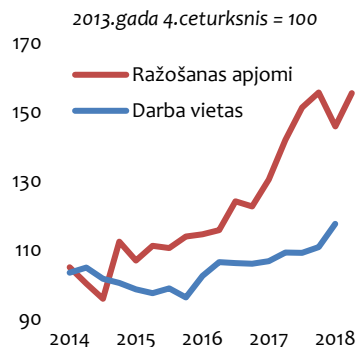
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

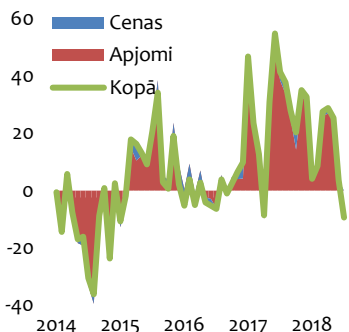
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

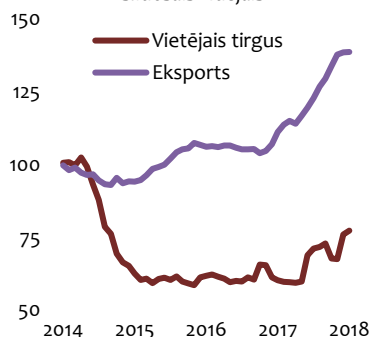
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

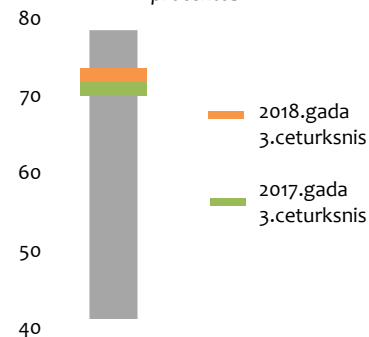
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

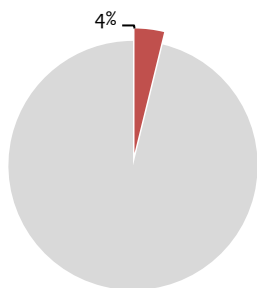

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

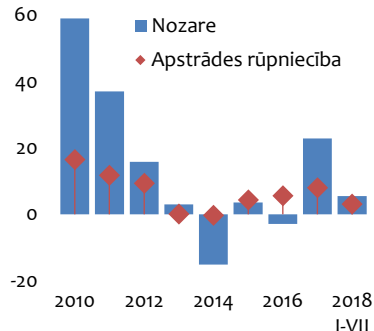

Transportlīdzekļu ražošana

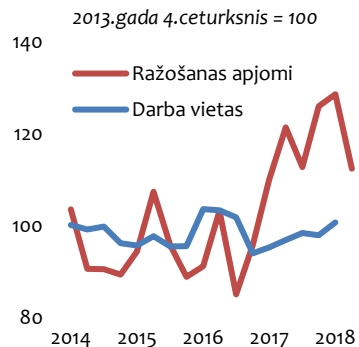
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2017.gadā

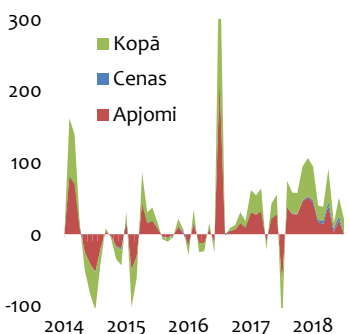
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

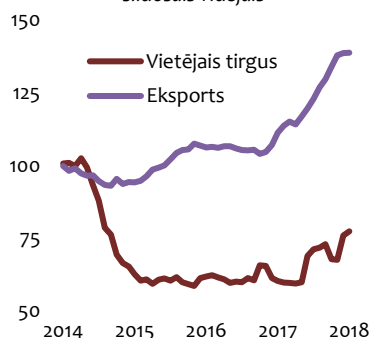
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

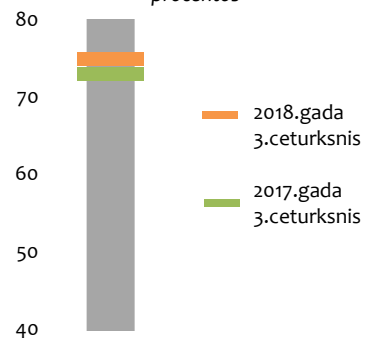
Produkcijas realizācijas izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

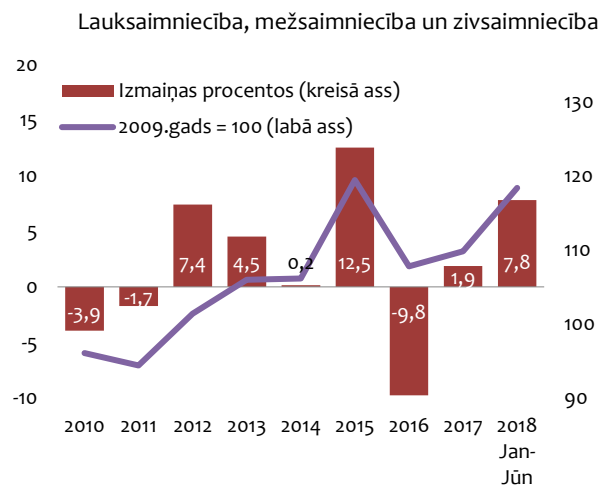
Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

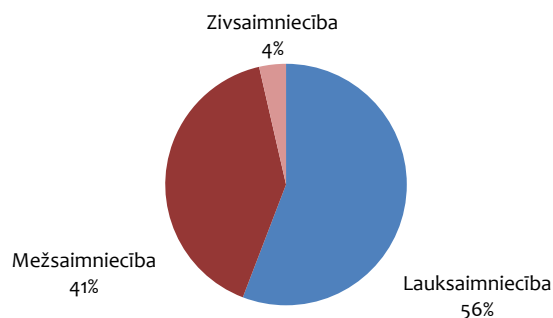

LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

Savukārt 2018.gada pirmajā pusgadā nozares apjomi strauji pieauga tieši labvēlīgo laika apstākļu dēļ pavasarī. Nozarē būtiski samazinās nodarbināto skaits, bet aizņemto darbavietu skaits pieaug un ir pārsniedzis pirmskrīzes līmeni. Tas skaidrojams ar atšķirīgu datu uzskaites sistēmu. Aizņemtās darba vietas pieaug algoto darbavietu kāpuma dēļ, savukārt nodarbināto skaits samazinās pašnodarbināto skaita krituma dēļ, kas nozīmē, ka nozarē arvien vairāk tiek izmantots algots darbaspēks.

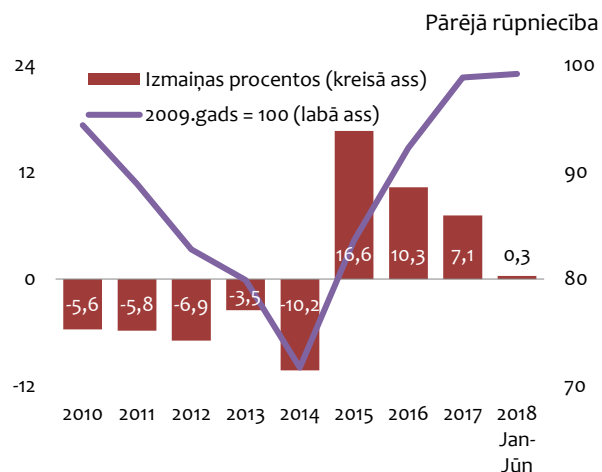
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2017.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

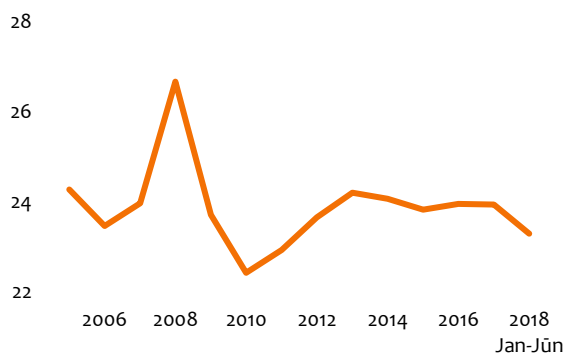
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc būtiskā pieauguma lauksaimniecības nozarē 2015.gadā, kad izaugsmi noteica graudu rekordraža, 2016.gadā nozares apjomi samazinājās, bet 2017.gadā uzrādīja tikai nelielu pieaugumu sliktu laika apstākļu dēļ, kas ietekmēja tieši augkopību un mežsaimniecību.

PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

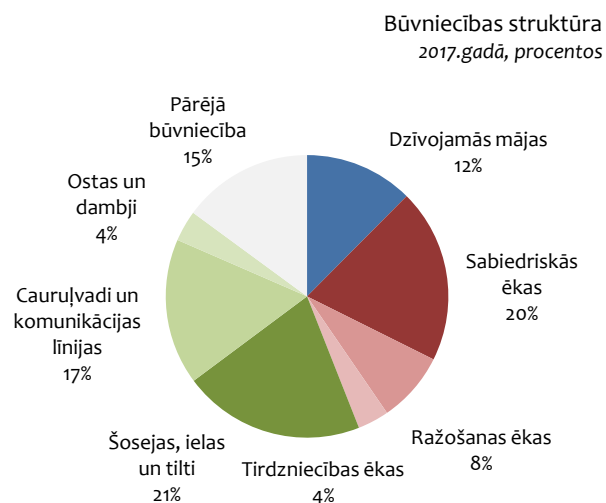
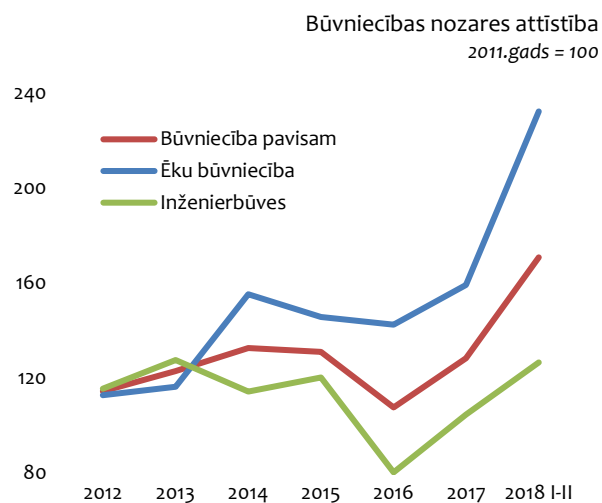
elektroenerģijas un gāzes apgādes ražošanas apjomu dinamika ir saistīta ar laika apstākļiem, no kā atkarīgi saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi. Ņemot vērā, ka 2016.-2017.gadā ziemas mēnešos laika apstākļi bija ievērojami aukstāki, palielinājās patērētās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi. Aizņemto darbavietu skaits visās nozarēs kopš krīzes ir palielinājies, bet pēdējos gados darbavietas sarūk ieguves rūpniecībā un elektroenerģijas un gāzes apguves nozarē.

Aizņemtās darbavietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

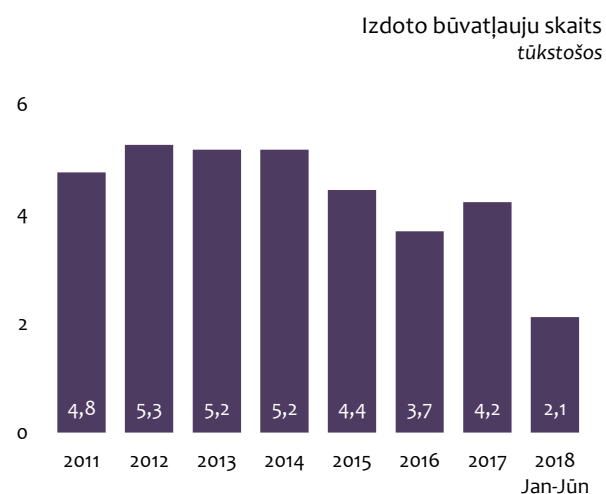
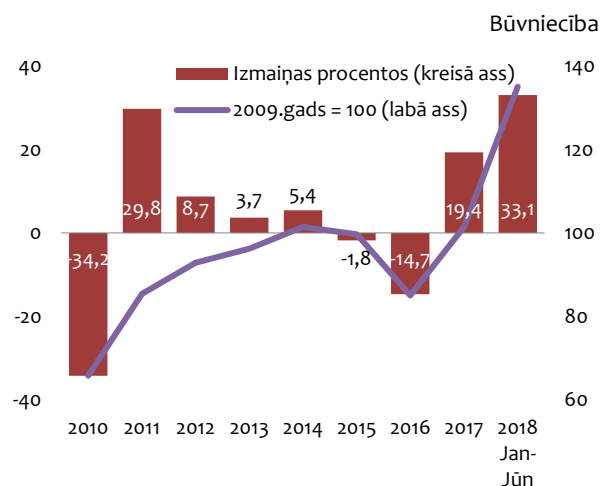
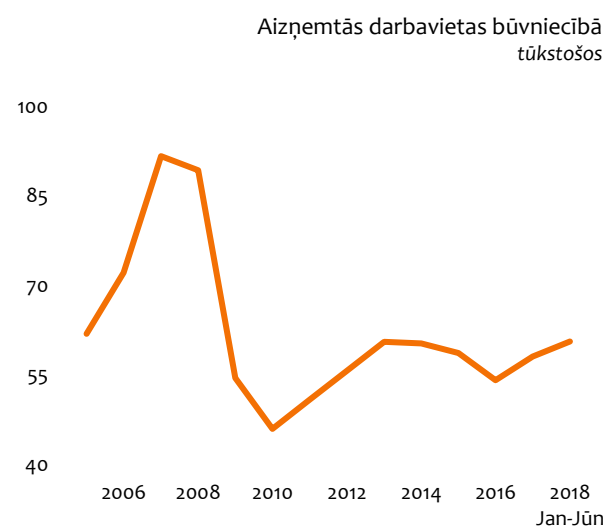

Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecību, elektroenerģijas, gāzes apgādi, siltumapgādi un kondicionēšanu, ūdens apgādi un atkritumu apsaimniekošanu) nozaru struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. Ieguves rūpniecības īpatsvars pēdējos gados stabili pieaug, ko veicina kūdras ieguves apjomu kāpums. Savukārt

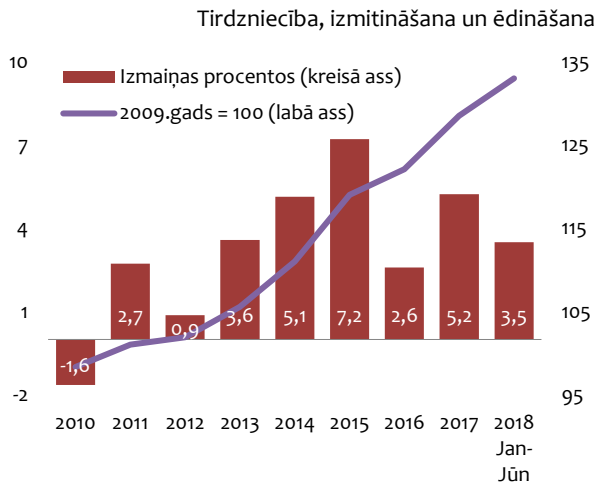
BŪVNIECĪBA

Būvniecības nozares attīstība lielā mērā ir saistīta ar publiskajiem pasūtījumiem un ES fondu projektiem. Būvniecības nozarē 2017.gadā atsākās izaugsme pēc divu gadu pārtraukuma. Tas lielā mērā ir saistīts ar ES struktūrfondu projektu uzsākšanu un īstenošanu, kas pozitīvi ietekmē nozari. Nozares izaugsmi veicināja arī privātās investīcijas. 2018.gadā būvniecības produkcijas apjomi palielinās gan ēku, gan inženierbūvju pamatkategorijās. Straujākais pieaugums vērojams ēku būvniecībā. Sagaidāms, ka arī inženierbūvju būvniecības apjomu pieaugums turpmākajos gados turpināsies, ievērojot ES struktūrfondu projektu un apjomīgu infrastruktūras projektu īstenošanu.

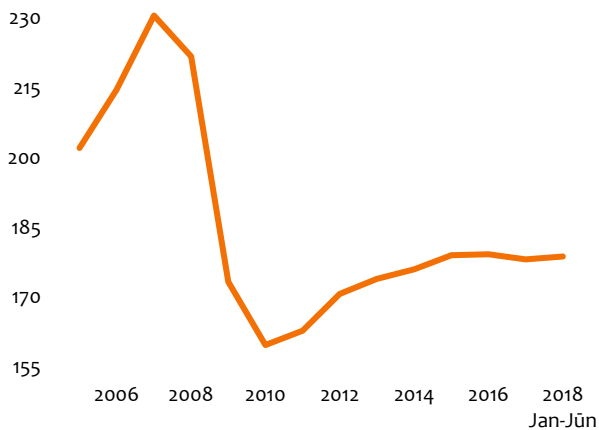
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

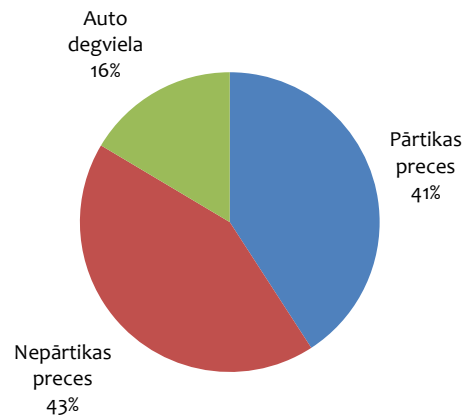
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina pieaugt.

Tirdzniecības nozari pozitīvi ietekmē privātā patēriņa kāpums, darba samaksas pieaugums un uzlabojumi darba tirgū. 2018.gada 1.pusgadā tā pieauga par 3,2%. Mazumtirdzniecības apgrozījums 2018.gada septiņos mēnešos pieauga par 5,1%. Straujākais kāpums bija vērojams auto degvielas mazumtirdzniecības apjomiem. Savukārt vairumtirdzniecības nozares apgrozījums 2018.gada 1.pusgadā praktiski saglabājās iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmenī. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozari pozitīvi ietekmē tūrisma nozares attīstība. 2018.gada 1.pusgadā nozares apjomi pieauga par 6,8%. Lielākais aizņemto darbavieta īpatsvars ir tirdzniecībā, bet pēdējos gados tas sarūk, darbavietām straujāk pieaugot izmitināšanas un ēdināšanas nozarē.

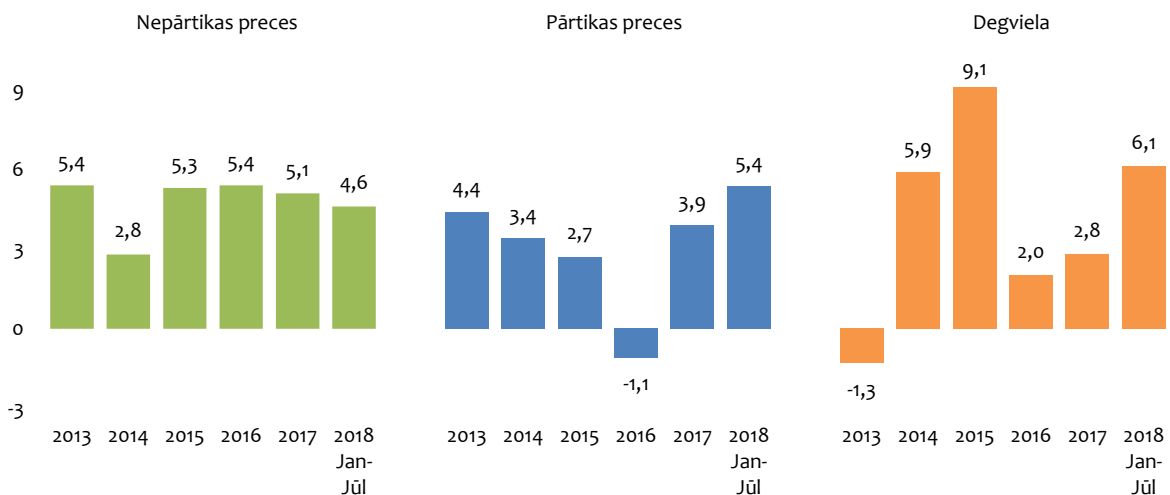
Aizņemtās darbavietas tirdzniecībā, izmitināšanā un ēdināšanā tūkstošos

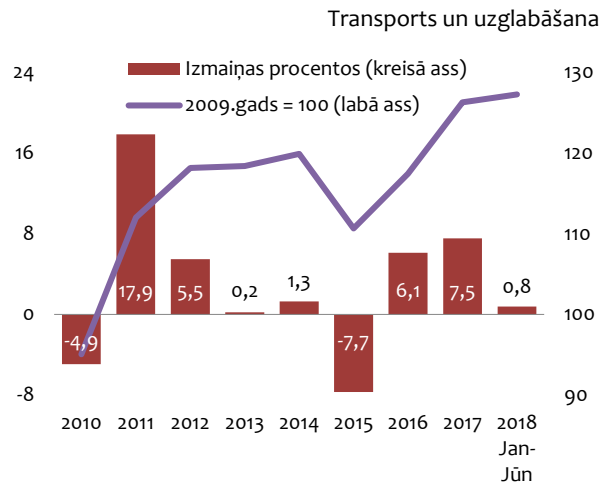
Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra 2017.gadā, procentos

Mazumtirdzniecības apgrozījums izmaiņas procentos

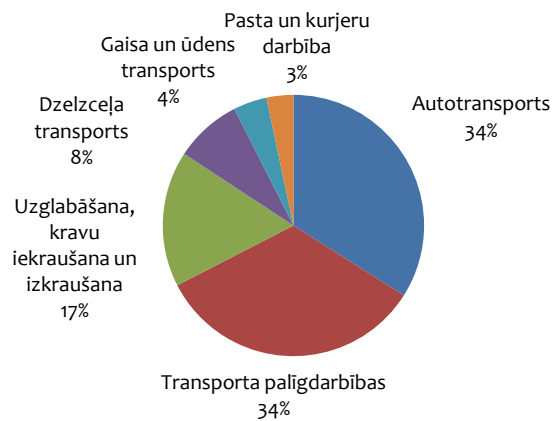
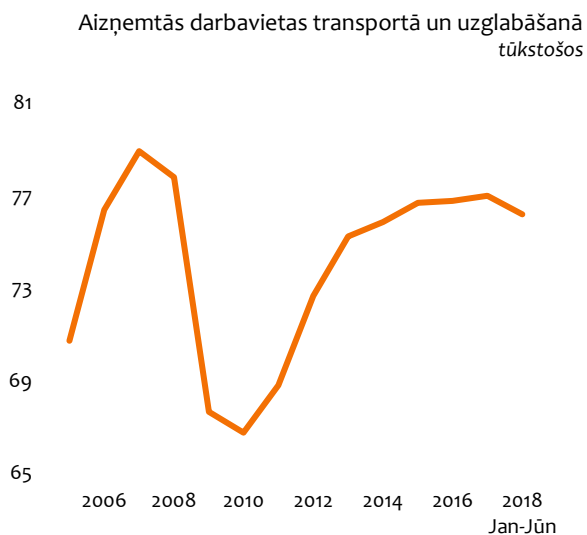

TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

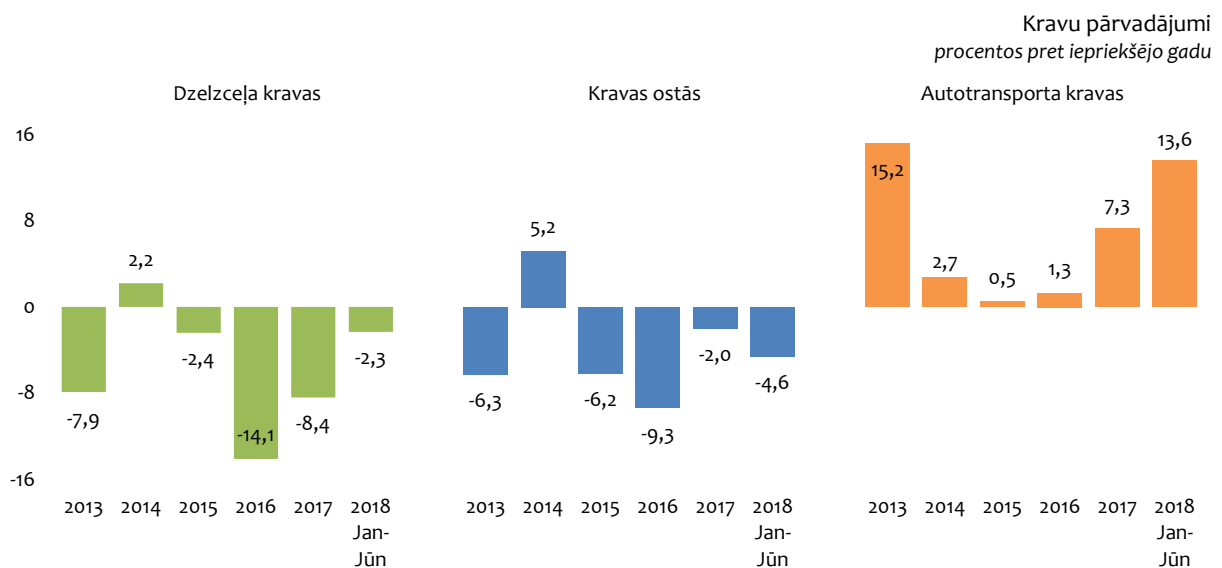

Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Nozare laika periodā no 2012. līdz 2017.gadam pieauga tikai par 1%, ko ietekmēja tranzīta kravu pārvadājumu samazināšanās, galvenokārt Krievijas transporta politikas un pieaugošas konkurences dēļ. Krievija jau kopš deviņdesmito gadu beigām izvirzīja mērķus attīstīt savu transporta infrastruktūru tā, lai nodrošinātu neatkarību no tranzīta valstīm. 2018.gada 1.pusgadā nozares pieaugumu noteica pasažieru pieaugums lidostā un jūras ostās. Pasažieru pārvadājumi palielinājās par 14%, pasta un kurjeru darbības – par 24%, savukārt uzglabāšanas un transporta palīgdarbības samazinājās par 3%, kravu pārvadājumi – par 1,5%.

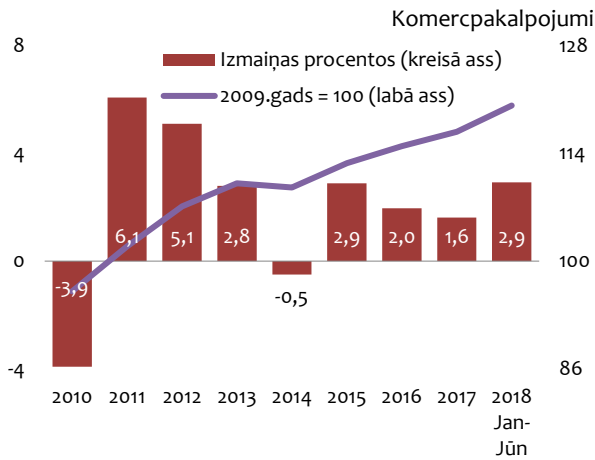
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra 2017.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

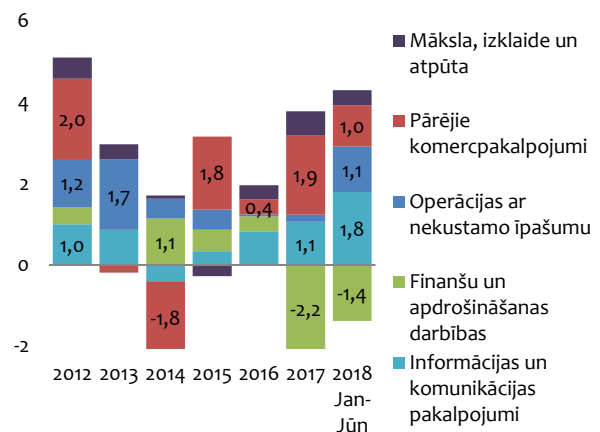
KOMERCPAKALPOJUMI

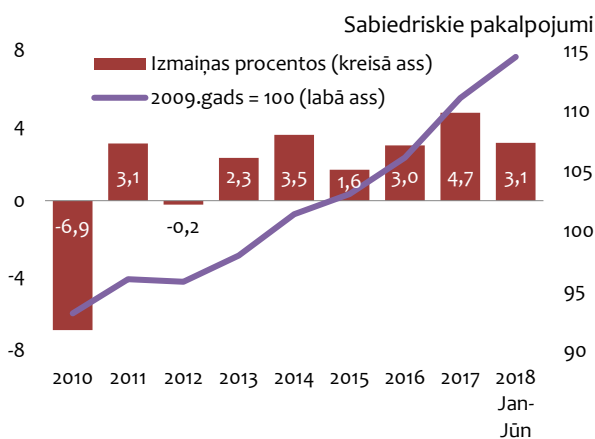
Komerccpakalpojumu (informācijas un komunikācijas pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi un administratīvā darbība, māksla, izklaide un atpūta) nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2018.gada 1.pusgadā pakalpojumu apjomi komerccpakalpojumu nozarēs pieauga straujāk kā 2017.gada 1.pusgadā. Pieaugumu pamatā noteica izaugsme informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē, kā arī profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarēs un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās, savukārt

apjomi turpināja samazināties finanšu un apdrošināšanas darbībās, ko lielā mērā noteica gan nerezidentu biznesa apjoma samazināšanās Latvijā, gan banku apvienošanas un nodarbināto skaita samazināšanās rezultātā. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarēs, kur ir arī pēdējos gados visstraujākais aizņemto darbavietu skaita kāpums.

Komerccpakalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā procentpunktos

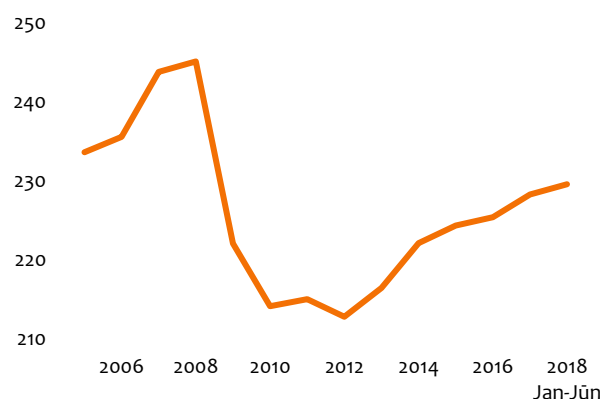
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. Palielinoties valdības izdevumiem, kopš 2013.gada sabiedrisko pakalpojumu nozarēs vērojams stabils pieaugums.

2017.gadā tas bija straujākais kopš 2006.gada. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā, savukārt valsts pārvaldē un veselības aprūpē tas ir vienādā līmenī. Straujākais darbavietu kāpums pēdējos gados vērojams veselības aprūpē, bet valsts pārvaldē un izglītībā saglabājies nemainīgs.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē tūkstošos

2018 | 2

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

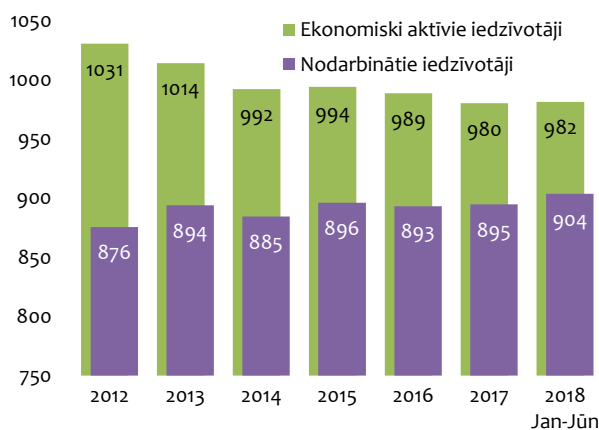
2018.gadā turpina strauji sarukt bezdarbs, savukārt vidējā bruto darba alga 2. ceturksnī pārsniedza 1000 eiro robežu.

Spēcīgi stimuli uz darba tirgus pieprasījuma pusi saglabājās no būvniecības nozares. Tāpat būtisks darbavietu pieaugums vērojams IKT pakalpojumos. Tai pat laikā, neskatoties uz negatīvo demogrāfijas fonu, ekonomisko aktivitāšu pieaugums turpina pozitīvi ietekmēt arī darbaspēka piedāvājuma dinamiku.

Ekonomisko aktivitāšu pieaugums ceļ darbaspēka pieprasījumu.

Aizņemto darbavietu skaits 2018.gada 1.pusē palielinājās par 1,2%, bet nodarbināto skaits – par 1,9% jeb 16,7 tūkst., salīdzinot ar 2017.gada atbilstošo periodu, kas ir straujākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums kopš 2015.gada vidus. Darbavietu pieaugumu lielā mērā ietekmēja darbaspēka pieprasījuma palielināšanas būvniecības nozarē. Kopumā 2018.gada 1.pusgadā bija nodarbināti 903,8 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem.

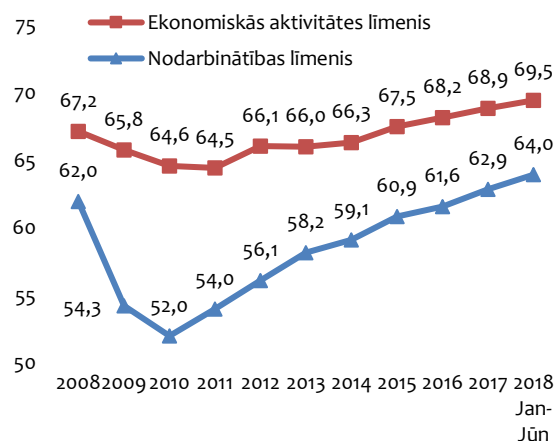
Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits
15-74 gadu vecumā, tūkstošos

Vienlaikus nodarbināto skaits absolūtā izteiksmē joprojām ir būtiski zem pirmskrīzes līmeņa, kaut arī nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā 2018.gada pirmajā pusē bija par 3,7 procentpunktiem augstāks nekā 2007.gada atbilstošā laika posmā. Nodarbinātības līmenis 2017.gadā ir sasniedzis vēsturiski augstāko atzīmi – 62,9%, kas norāda uz to, ka zemās bāzes efekts darba tirgū ir zudis un turpmāka iedzīvotāju iesaiste nodarbinātībā kļūs ar vien sarežģītāka.

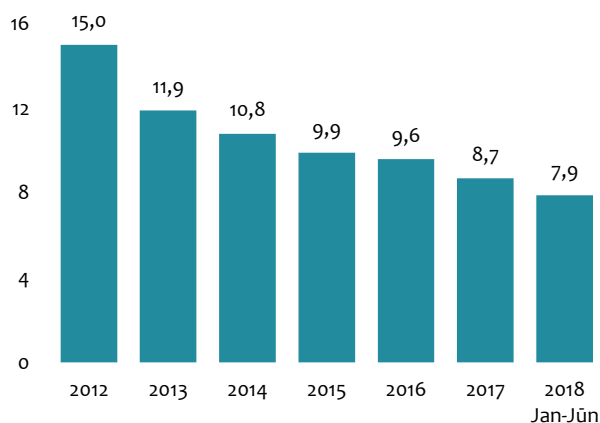
Būtiskākais ierobežojums nodarbināto skaita straujākam pieaugumam ir nelabvēlīgā demogrāfiskā situācija. Nodarbinātības līmeņa pieaugumu galvenokārt nosaka darbaspējīgo iedzīvotāju skaita samazinājums attiecībā pret nodarbināto dinamiku. 2018.gada 1.pusē iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem bija par gandrīz 15,4 tūkst. jeb 1,1% mazāks nekā pirms gada.

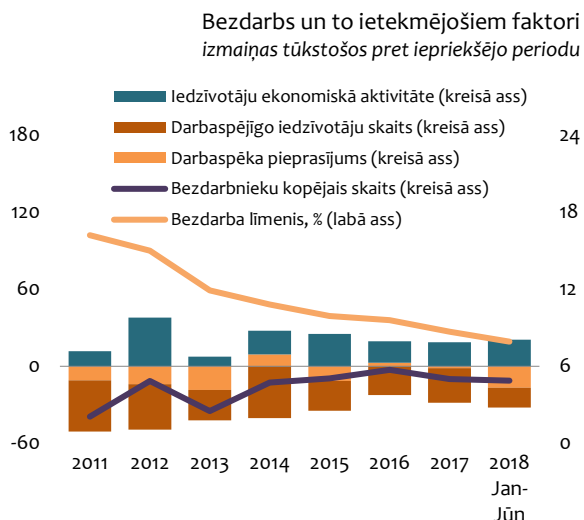
Nodarbinātības un līdzdalības līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

2018.gada 1. pusgadā bezdarba līmenis samazinājās līdz 7,9%, kas bija par 1,2 procentpunktiem mazāks nekā 2017.gada pirmajā pusē. Kopumā 2018.gada 1.pusgadā darba meklējumos bija 77,7 tūkst. iedzīvotāju, kas bija par 11,3 tūkst. mazāks nekā 2017.gada attiecīgajā periodā.

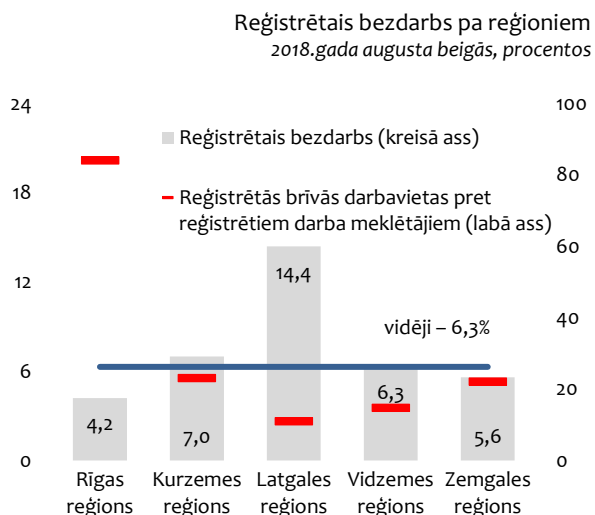
Bezdarba līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

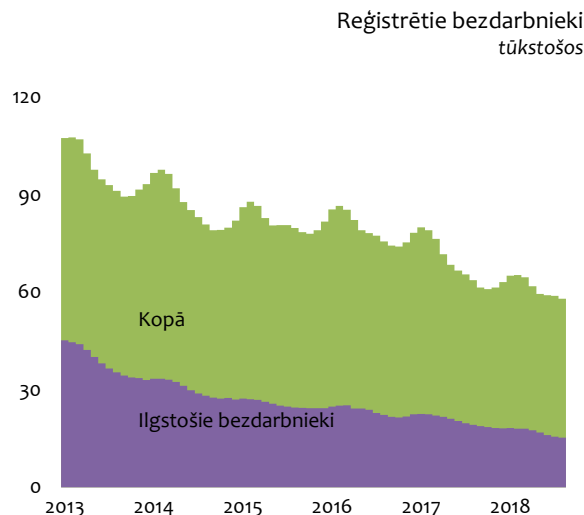
Bezdarba samazinājumu 2018.gada 1.pusē galvenokārt noteica pieaugošais darbaspēka pieprasījums, kā rezultātā ar vien vairāk darba meklētāji tika iesaistīti nodarbinātībā. Papildus pieprasījuma faktoriem, būtisku ietekmi uz bezdarba dinamiku atstāja arī demogrāfijas tendences – darbaspējīgo iedzīvotāju skaita absolūtais samazinājums un izmaiņas iedzīvotāju vecumstrukturā.

Neskatoties uz to, ka bezdarba līmenis pēdējo sešu gadu laikā ir samazinājies vairāk nekā uz pusi, tas joprojām saglabājās jūtami augstāks nekā kaimiņos – Igaunijā bezdarba līmenis 2018.gada 2.ceturksnī bija 5,1%, savukārt Lietuvā – 5,9%. Bezdarba straujāku samazināšanos joprojām kavē darba tirgus reģionālās atšķirības – reģistrētais bezdarba līmenis Latgales reģionā ir vairāk nekā trīs reizes augstāks nekā Rīgas reģionā.

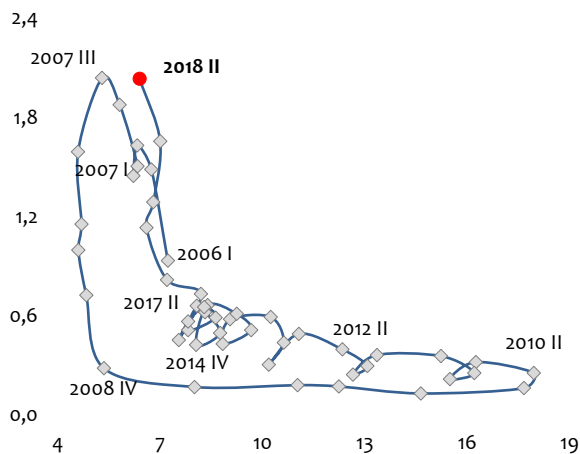
Lai arī darba resursu un vakancu nevienmērīgais reģionālais sadalījums pašlaik ir viens no redzamākajiem darba tirgus strukturāliem riskiem, tomēr tas nav vienīgais. Riskus rada arī salīdzinoši augstais ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars – joprojām vairāk nekā 1/4 no reģistrētiem darba meklētājiem ir bez darba ilgāk par gadu. Jāņem vērā, ka

liels ilgstošais bezdarbs var radīt strukturālā bezdarba pieaugumu, proti, jo ilgāk šie cilvēki ir bez darba, jo lielāks risks zaudēt darba iemaņas un prasmes. Turklāt pastāv risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem nākotnē varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, jo tās var neatbilst tam, ko pieprasa tirgus.

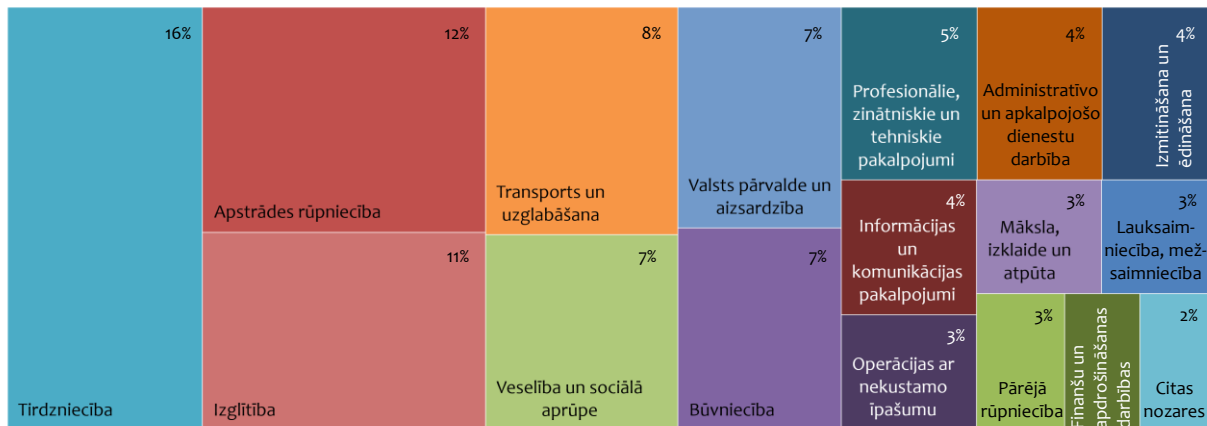
Jāatzīmē, ka uz darba tirgus strukturālām problēmām norāda arī Beveridža liknes nobīde pa labi – neskatoties uz vakancu pieaugumu, darba meklētāju īpatsvars darba tirgū joprojām saglabājās augsts.

Beveridža likne Latvijā
Procentos pa ceturkšņiem,
vertikālā ass – vakancu skaits pret ekonomiski aktīvajiem
iedzīvotājiem; horizontālā ass – bezdarba līmenis

Straujākais darbavietu pieaugums būvniecībā un IKT pakalpojumos. Vairāk nekā 2/3 no kopējā aizņemto darbavietu pieauguma 2018.gada 1.pusē nodrošināja divas nozares – būvniecība un IKT pakalpojumi. Aizņemto darbavietu skaits būvniecības nozarē gada pirmajā pusē auga par tūkst. jeb 6,2%, salīdzinot ar 2017.gada atbilstošo periodu. 2018.gada 2.ceturksnī aizņemto darbavietu skaits nozarē sasniedza 63,3 tūkst.

Aizņemtās darbavietas pa nozarēm
struktūra 2017.gadā, procentos

Tāpat būtisks darbaspēka pieprasījuma pieaugums ir vērojams IKT pakalpojumos, kur aizņemto darbavietu skaits 2018.gada 2.ceturksnī palielinājās par 2,6 tūkst. Galvenokārt darbavietu skaits pieauga pateicoties darbaspēka pieprasījuma pieaugumam datorprogrammēšanā un informācijas tehnoloģiju pakalpojumos.

Vienlaikus lielākais aizņemto darbavietu samazinājums bija valsts pārvaldē un pārējās rūpniecības nozarē.

Joprojām darbavietu skaits turpina strauji pieaugt privātajā sektorā. Pēc krituma krīzes periodā par 30%, kopš 2010.gada darbavietu skaits privātajā sektorā palielinājies par gandrīz vienu ceturtdaļu.

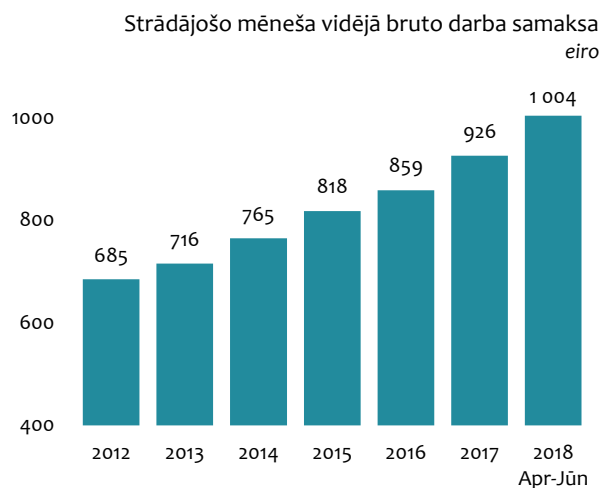
Vienlaikus salīdzinoši lēns darbavietu pieaugums ir bijis sabiedriskajā sektorā, kur aizņemto darbavietu skaits šajā laikā audzis tikai nedaudz vairāk par 2%. Straujāks aizņemto darbavietu pieaugums sabiedriskajā sektorā bija vērojams 2014.gadā, kad tas palielinājās par 1,5%, salīdzinot ar 2013.gadu.

Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas
2018.gada 2.ceturksnis salīdzinājumā ar 2017.gada 2.ceturksni, tūkstošos

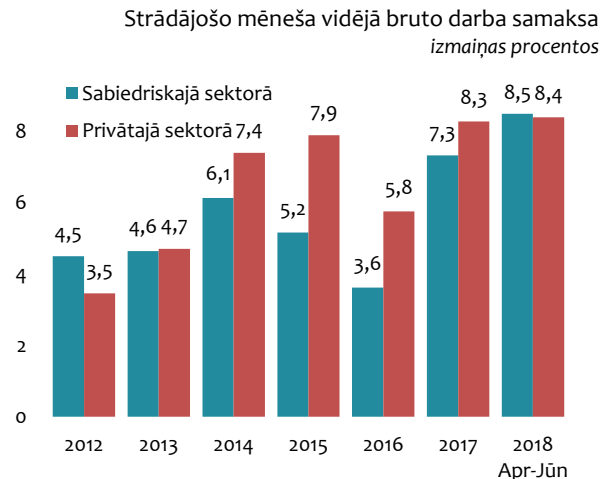

DARBA SAMAKSA

Līdz ar aktivitāšu atjaunošanos darba tirgū, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums. Lai gan bezdarbs joprojām saglabājās salīdzinoši augsts, ekonomiski aktīvākajos reģionos arvien vairāk jūtams darba roku trūkums, kas uztur spiedienu uz darba algām.

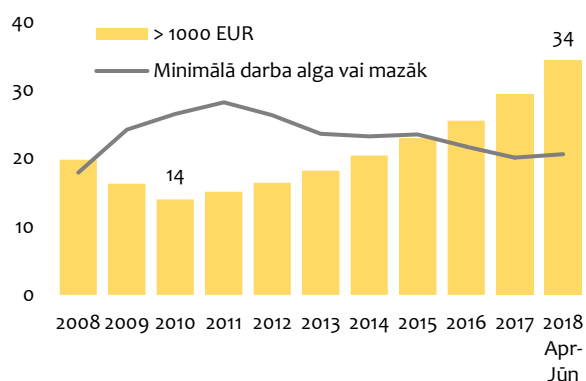
Darba algu pieaugums pēdējo četru gadu laikā saglabājies virs 5% gadā. Vidējā bruto alga 2018.gada 1.pusē pieauga par 8,6% 2.ceturksnī pārsniedzot 1000 eiro robežu.

Kopš 2010.gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Vienlaikus pieaugums privātajā sektorā pēdējos gados ir bijis jūtami straujāks. Tas lielā mērā ir saistīts ar atšķirīgo darbaspēka pieprasījuma dinamiku starp sektoriem. Privātajā sektorā aizņemto darbavietu skaits kopš 2011.gada ir audzis par gandrīz 17%, bet publiskajā sektorā – vien par 1,2%.

2018.gada budžetā vairāk nekā 90 milj. eiro tika novirzīti darba samaksas palielinājumam ārstniecības personām. Tādējādi veselības un sociālās aprūpes nozarē 2018.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2017.gada atbilstošo periodu, vidējā bruto alga pieauga par vairāk nekā 15%.

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

Pēdējos gados pakāpeniski samazinās minimālās darba algas saņēmēju īpatsvars. Vienlaikus pieaug nodarbināto skaits, kas saņem darba algu lielāku par 1000 eiro mēnesī. 2018.gada 2.ceturksnī tādu bija aptuveni 1/3 daļa no visiem nodarbinātajiem.

Darba samaksa 2018.gada 2.ceturksnī pieauga visās tautsaimniecības pamatnozārēs, tomēr to dinamika bija atšķirīga. Straujākais darba algu pieaugums bija vērojams veselības un sociālā aprūpē, kam sekoja ieguves rūpniecība un izmitināšana un ēdināšana. Lēnākais algu pieaugums bija finanšu sektorā – 2018.gada 2.ceturksnī atalgojuma nozarē pieauga par 2%.

Bruto darba algas izmaiņas 2018.gada 2.ceturksnī salīdzinot ar 2017.gada 2.ceturksni, procentos

2018 | 2

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2017.gadā bija vērojams viens no augstākajiem cenu pieaugumiem pēdējos gados. Patēriņa cenas pieauga par 2,2%, bet gada vidējā inflācija bija 2,9%. Patēriņa cenu līmeni ietekmēja pasaules cenu kāpums pārtikai un naftai. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija arī cenu kāpumam pakalpojumiem.

2018.gada astoņos mēnešos cenu pieaugums bija straujāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā.

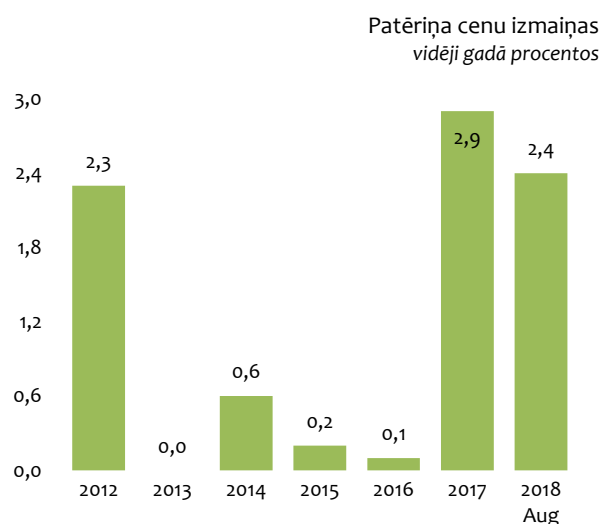
Patēriņa cenas 2018.gada augustā, salīdzinot ar 2017.gada decembri, pieauga par 1,7%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, patēriņa cenas pieauga par 2,8%. Gada vidējā inflācija augustā bija 2,4%.

(3) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem akcīzes nodokļa paaugstināšanas dēļ;

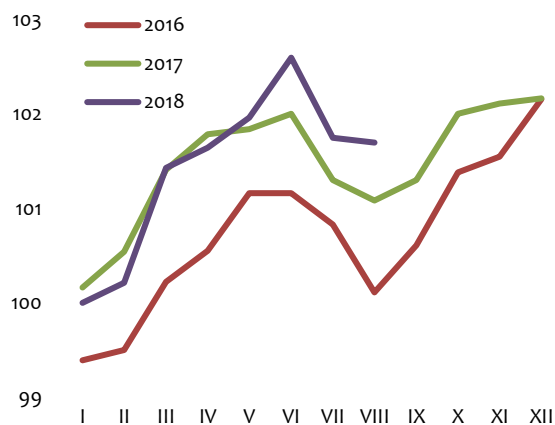
(4) cenu pieaugums gāzei (dabasgāzes cenas kāpuma dēļ) un cietajam kurināmajam, savukārt cenas samazinājās elektroenerģijai saistībā ar jauno OIK;

(5) cenu kritums pārtikai, galvenokārt dārzeņiem, ko savā ziņā ietekmēja arī PVN samazinājums no 1.janvāra. Pasaules pārtikas cenas samazinājās par 1%. Tās samazinājās cukuram, augu eļļām un gaļai, bet pieauga piena produktiem un graudaugiem;

(6) cenu kritums apģērbiem un apaviem.

Patēriņa cenu indekss iepriekšējā gada decembris = 100

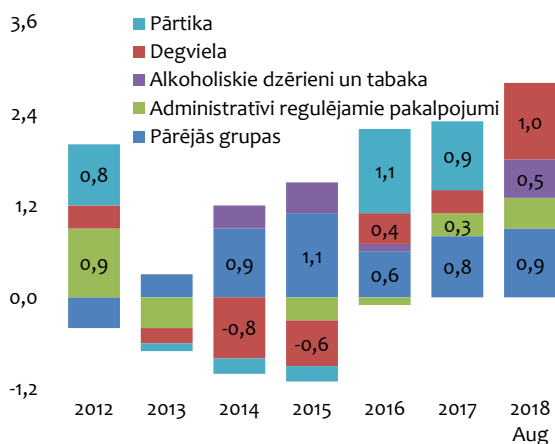

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2018.gada astoņos mēnešos:

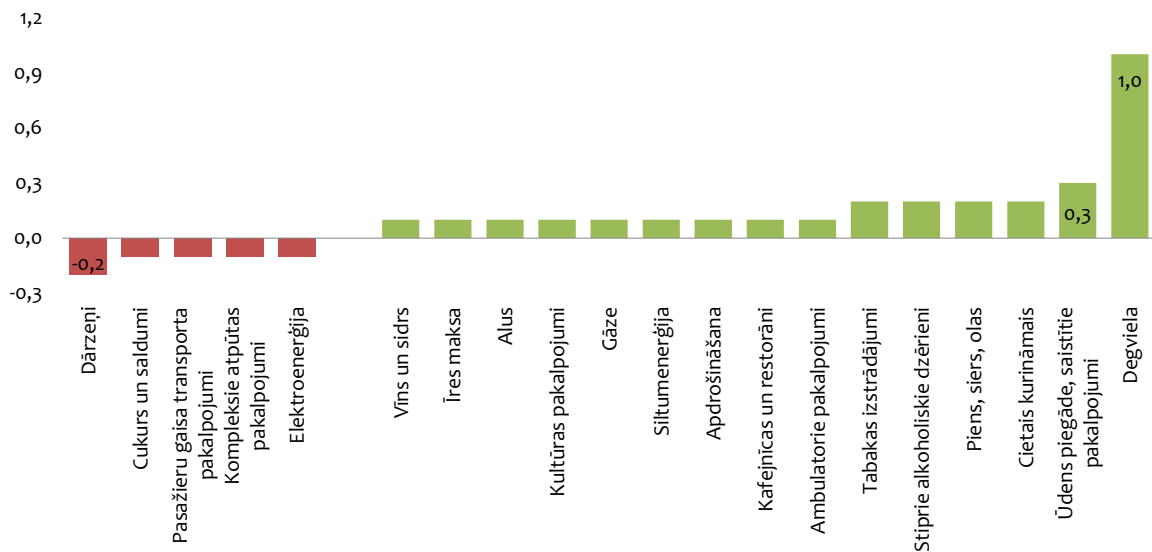
(1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem – straujākais kāpums bija ar mājokli saistītiem pakalpojumiem (īres maksai, ūdensapgādei, atkritumu savākšanai saistībā ar dabas resursu nodokļa palielināšanu), ēdināšanas, veselības, atpūtas un kultūras pakalpojumiem;

(2) cenu kāpums degvielai, gan akcīzes nodokļa paaugstināšanas, gan pasaules naftas cenu kāpuma dēļ. Kopumā pasaules naftas cenas vidēji astoņos mēnešos pieauga par 12,5%. Naftas cenu kāpumu veicināja naftas ieguves ierobežojumu saglabāšana, kā arī naftas pieprasījuma kāpums ģeopolitisko notikumu un tirdzniecības attiecību saspīlējumu ietekmē;

Patēriņa cenas preču un pakalpojumu grupās ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

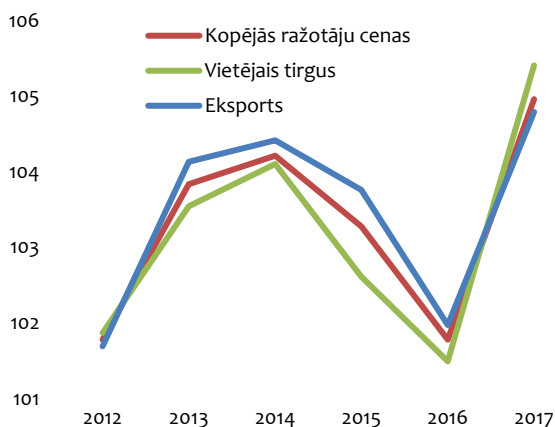
Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2018.gada augustā, procentpunktos

Kopumā 2018.gadā vidējā gada inflācija būs līdzīga 2017.gadā vērotajai. To ietekmē dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu palielināšanos, kā arī pieprasījuma puse, ko veicina ekonomisko aktivitāšu pieaugums un atalgojuma kāpums. Vienlaikus inflācija joprojām lielā mērā ir atkarīga no pasaules naftas un pārtikas cenu svārstībām.

Ražotāju cenām 2017.gadā bija būtisks kāpums, ražotāju cenām apstrādes rūpniecībā 2017.gadā bija straujākais kāpums kopš 2011.gada.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2011.gads = 100

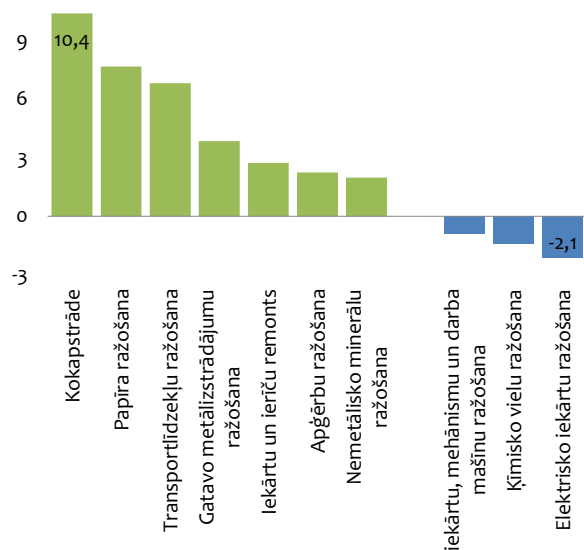
2018.gadā turpinās straujš ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā, kas septiņos mēnešos ir nedaudz straujāks nekā 2017.gadā. 2018.gada septiņos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga par 3%. Kopumā janvārī-jūlijā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā

vietējā tirgū realizētai produkcijai pieauga par 2,8%, bet eksportētājai produkcijai pieauga par 3,1%.

Septiņos mēnešos ietekmīgākais cenu pieaugums bija kokapstrādē, bet pazeminošā ietekme – elektrisko iekārtu ražošanā.

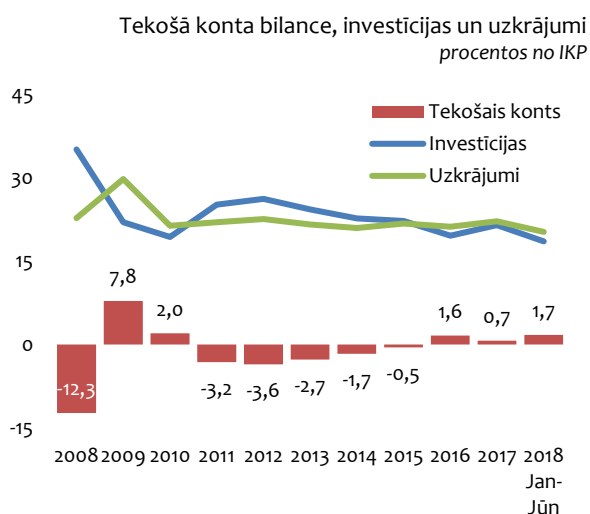
2018.gadā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas pieaugums līdzīgi kā 2017.gadā. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka 2017.gadā un 2018.gada pirmajā pusgadā pasaules enerģijas un izejvielu cenas uzrādīja pieaugumu. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu kāpumu ietekmē izaugsmes tempu palielināšanās.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2018.gada jūlijā
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

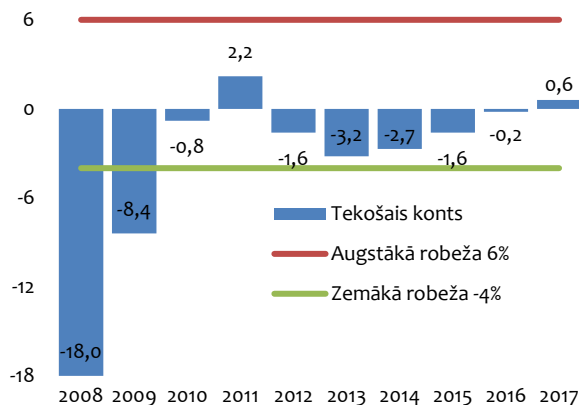
MAKSĀJUMU BILANCE

Maksājumu bilances tekošais kants kopš 2016.gada ir pozitīvs tuvu sabalansētības līmenim. Tekošā kanta bilance pēdējos trīs gados (2015.-2017.gads) bija pārpalikumā 0,6% no IKP līmenī vidēji gadā. Kopš 2010.gada tekošās kants nepārsniedz ES Agrās brīdināšanas mehānismā noteikto indikatīvo sliekšni un ir vērtējams kā ilgtspējīgs. 2017.gadā tekošā kanta pozitīvā bilance bija 0,7% no IKP, bet 2018.gada 1.pusgadā palielinājās līdz 1,7% no IKP, kas liecina par uzkrājumu un iekšzemes investīciju sabalansētību.

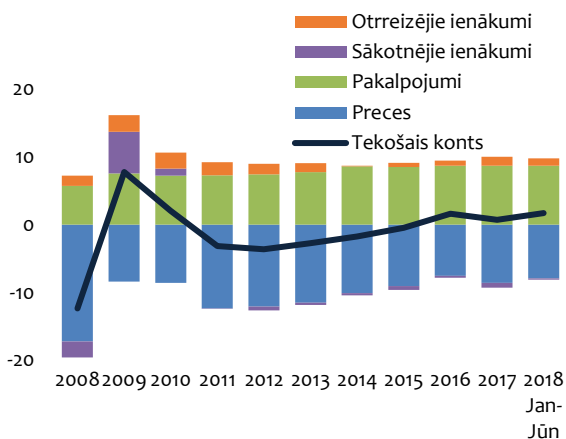
Maksājumu bilances tekošā kanta stāvokļa svārstības galvenokārt nosaka ārējās tirdzniecības bilance. Latvijai ir raksturīgs ārējās tirdzniecības deficīts. Piemēram, 2007.gadā tas sasniedza 22,8% no IKP, bet recesijas gados cikliskās korekcijas rezultātā samazinājās, galvenokārt importa apjomu būtiskā krituma dēļ.

ES agrās brīdināšanas mehānismā noteiktais tekošā kanta bilances indikatīvais sliekšnis trīs gadu vidējais, procentos no IKP

Pēdējos trīs gados ārējās tirdzniecības deficīts bija vidēji 8,4% līmenī, 2017.gadā tas sasniedza 8,6% no IKP, bet 2018. gada 1.pusgadā 7,9% no IKP un bija gandrīz par 1,5 procentpunktiem zemākā līmenī nekā pirms gada.

Tekošais kants pa posteņiem procentos no IKP

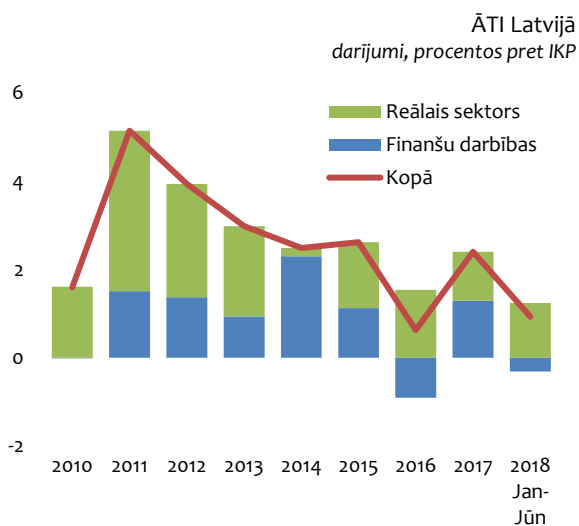
Pakalpojumu bilance ir pozitīva, pēdējos 3 gados vidēji 8,6% no IKP līmenī un gandrīz par 90% nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2018.gada pirmajā pusgadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās par 6,1% un imports – par 8,5% bija lielāks nekā pirms gada un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 8,7% no IKP (2017.gada 1.pusgadā – 9,1% no IKP). Pakalpojumu bilances pārpalikuma samazinājumu lielā mērā ietekmēja transporta pakalpojumu importa apjomu pieaugums.

Ienākumu un kapitāla kanta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgušanas aktivitāšu izmaiņām. Kapitāla kanta bilances pārpalikums vidēji pēdējos trīs gados bija 1,5% no IKP līmenī, tai skaitā 2017.gadā – 0,8% no IKP. Arī 2018.gada 1.pusgadā kapitāla kants bija pārpalikumā – 0,1% no IKP līmenī.

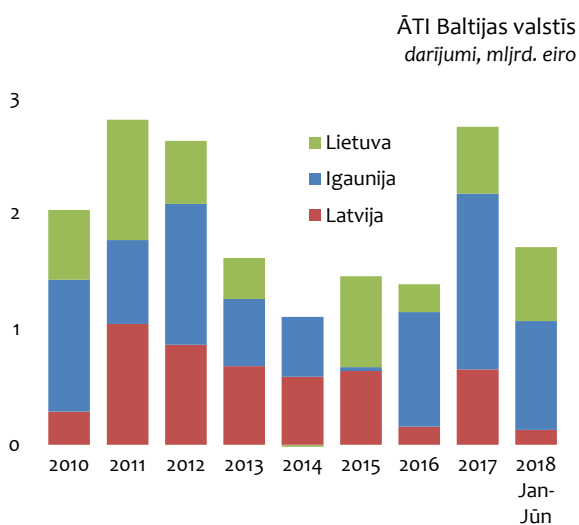
Finanšu kanta bilances stāvokli pēdējos gados galvenokārt ietekmēja sabiedriskais sektors, t.i. finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācijas Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros. Finanšu kanta svārstības ietekmēja arī nerezidentu noguldījumu samazinājums Latvijas kredītiestādēs. 2017.gadā finanšu kanta aktīvi kopumā pieauga mazāk nekā saistības un finanšu kanta saldo (bez rezerves aktīviem) bija negatīvs – 2%, bet 2018.gada 1.pusgadā pozitīvs – 7,1% līmenī no IKP.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

ĀTI plūsmas Latvijas ekonomikā pieaug, bet joprojām ir mazākas nekā pirms krīzes. Latvijā piesaistīto ĀTI apjoms pēdējos trīs gados (2015.-2017.gads) bija zemākā līmenī nekā ekonomikas straujās izaugsmes gados, kas galvenokārt skaidrojams ar nestabilitāti pasaules ekonomikā, pieaugušiem ģeopolitiskiem riskiem un politikas ne prognozējamību.

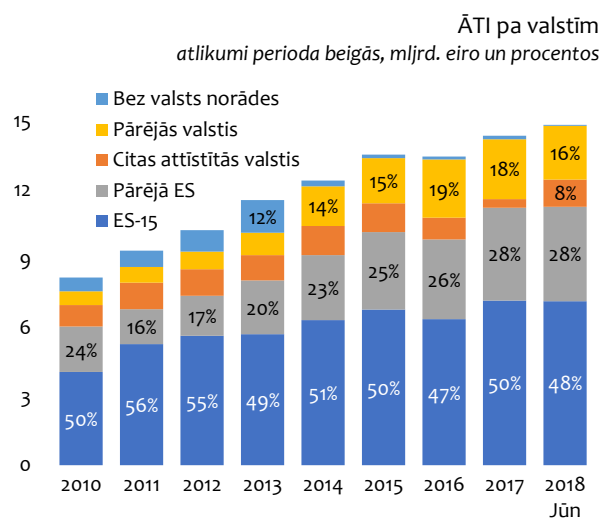
2017.gadā, salīdzinājumā ar 2016.gadu, piesaistīto ĀTI apjoms būtiski palielinājās, sasniedzot 2,4% no IKP līmeni. Baltijas valstīs kopumā 2017.gadā piesaistītās ĀTI neto plūsmas bija 2 063 milj. eiro, kas ir gandrīz 3 reizes vairāk nekā pirms gada. **Latvija piesaistīja 34,3% no visām ĀTI Baltijas valstīs**, Igaunija – 37,3% un Lietuva – 28,3%.

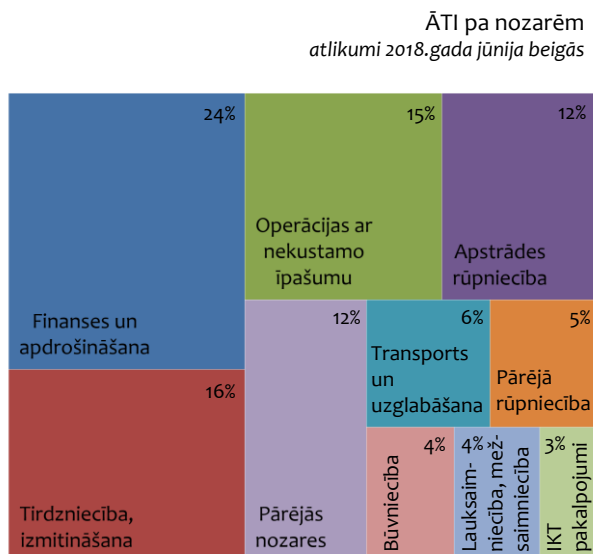
2018.gadā piesaistīto ĀTI plūsmas ir visai svārstīgas. Gada 1.ceturksnī Latvijas ekonomikā ĀTI ieplūda 105 milj. eiro apmērā, saglabājot iepriekšējā gada vidējo ceturkšņa investīciju līmeni, kamēr gada 2.ceturksnī tās bija tikai

23 milj. eiro apjomā (gandrīz 6 reizes mazāk nekā pirms gada). Kopumā piesaistīto ĀTI plūsmu apjoms 2018.gada pirmajā pusgadā bija divas reizes mazāk nekā pirms gada.

2018.gada jūnija beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 14,8 miljardus eiro (54,4% līmenī no IKP). Gada laikā tās pieauga par 5,2%. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. 2018.gada jūnija beigās Zviedrijas uzņēmēju investīcijas veidoja 19,2% no kopējām uzkrātajām ĀTI. Pārsvārā tās ir investīcijas finanšu starpniecībā. Lielī ir arī Nīderlandes, Kipras, Vācijas, Norvēģijas, Krievijas, Igaunijas, Lietuvas, Dānijas un Luksemburgas uzņēmēju ieguldījumi. Šo valstu investīciju apjomi 2018.gada jūnija beigās veidoja gandrīz 80% no kopējām uzkrātām ĀTI Latvijas ekonomikā.

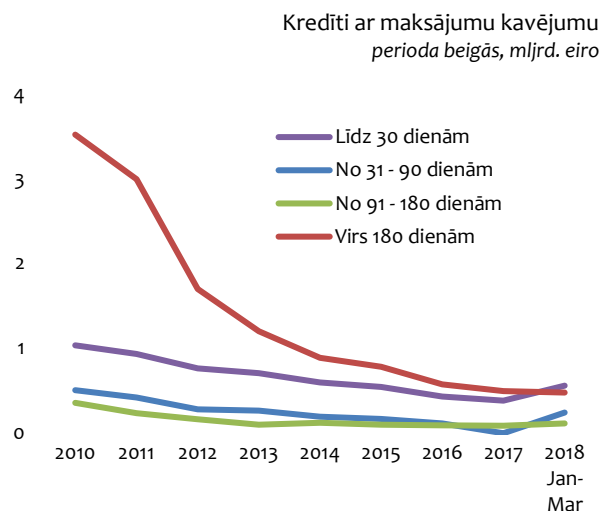

Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem finanšu starpniecībā (24% no kopējām uzkrātām ĀTI), tirdzniecībā (16%), darījumos ar nekustamo īpašumu (15%) un apstrādes rūpniecībā (12%).

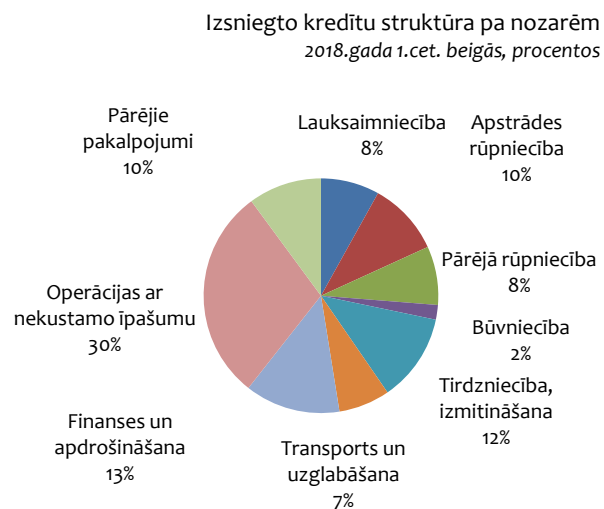

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

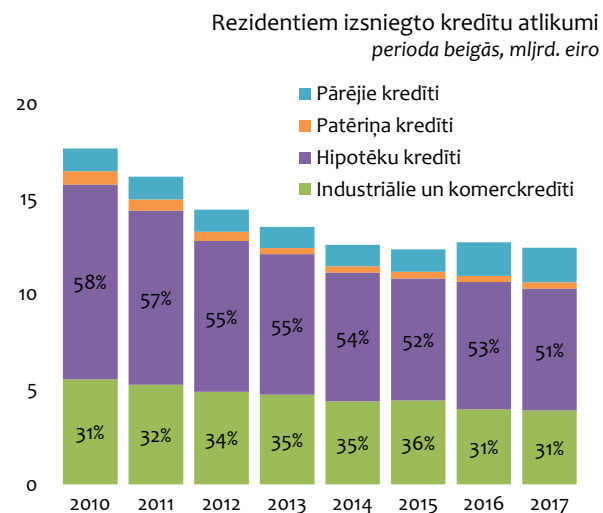
Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008.gada beigās un 2009.gada sākumā Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējās. Pēdējos gados kreditēšana ir mērena. Uzņēmējdarbības kreditēšanā vērojamas pozitīvas tendences. Ir veikti būtiski pasākumi kredītiestāžu kapitāla stiprināšanā.

Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm, 2018.gada 1.ceturksņa beigās visvairāk kredītu bija izsniegti operācijās ar nekustamo īpašumu (30% no kopējiem izsniegtajiem kredītiem) un finanšu un apdrošināšanas darbībās (13%), kā arī tirdzniecības uz izmitināšanas jomā (12%) un apstrādes rūpniecībā (10%).

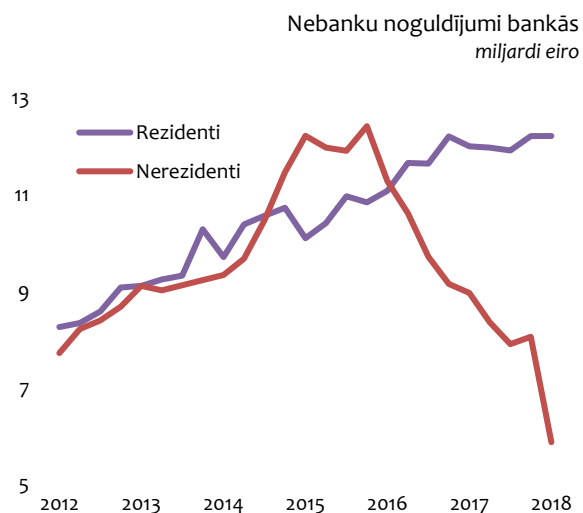

Lai arī 2018.gada 1.ceturksnī banku kopējais kredītportfelis turpināja sarukt, uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjomi pieauga un pozitīvas tendences bija vērojamas arī māsaimniecību kreditēšanā. 2018.gada 1.ceturksnī uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjomi bija par 35% lielāki nekā 2017.gada attiecīgajā periodā. Uzņēmumu kreditēšanu lielā mērā ietekmē ES fondu līdzfinansējuma pieejamība. Māsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjomi 2018.gada 1.ceturksnī pieauga par 5,6%, salīdzinājumā ar 2017.gada 1.ceturksni.

Nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegto kredītu procentu likmes (atlikumiem) kopš 2016.gada ir samērā stabilas - 2018.gada jūlijā ilgtermiņa kredītiem tās nedaudz saruka un bija 2,28%, savukārt īstermiņa kredītiem nedaudz pieauga un bija 2,93%.

2018.gadā noguldījumu apjomi turpina samazināties. To noteica galvenokārt nerezidentu noguldījumu apjomu kritums. 2018.gada 1.ceturksnī tie bija par 1/3 mazāki nekā pirms gada un veidoja 32% no visiem noguldījumiem (salīdzinājumam 2016.gada 1.ceturksnī - 50% no visiem noguldījumiem). Bankām, kas strādā ar nerezidentu noguldījumiem, tiek izvirzītas augstākas prasības pret likviditāti un kapitāla pietiekamību.

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. Vispārējās valdības budžeta deficīts atbilstoši Eiropas kontu sistēmai ir samazināts no 9,1% no IKP 2009.gadā līdz aptuveni 1-1,8% no IKP 2012.-2015.gados. 2016.gadā pirmo reizi kopš 1998.gada budžetā bija pārpalikums 0,1% no IKP, bet 2017.gadā budžetā bija neliels deficīts 148,2 milj. eiro jeb 0,5% no IKP. 2017.gadā budžeta deficīts bija gan centrālās vadības, gan pašvaldības budžetos. Pārpalikums bija Sociālās apdrošināšanas fondā.

Deficīts 2017.gadā bija zemāks nekā prognozēts budžeta likumā, kas bija noteikts 1,1% no IKP. Zemāks deficīta līmenis skaidrojams ar lielākiem nodokļu ieņēmumiem, mazākām iemaksām, ES budžetā, kā arī zemākiem nekā plānots izdevumiem sociālajiem pabalstiem.

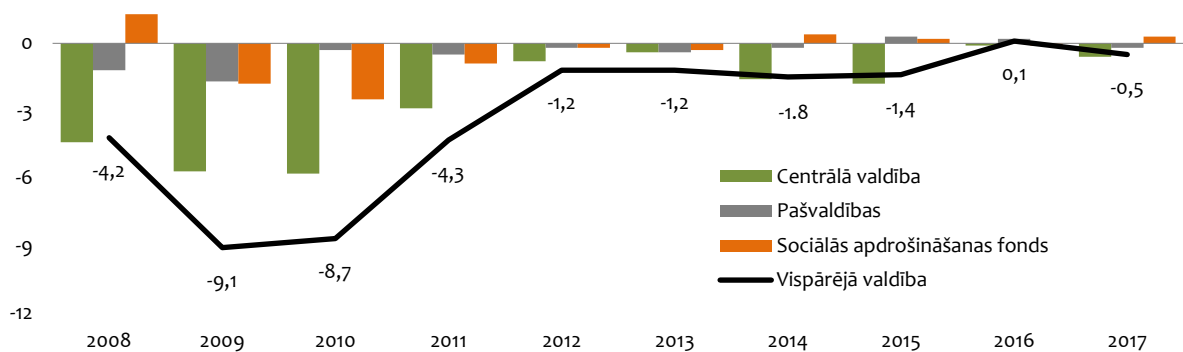
Vidēja termiņa budžeta ietvars paredz, ka vispārējās vadības pieļaujamais budžeta deficīts 2018. gadā būs 1%.

2019.gadā 0,9%, bet 2020.gadā 0,4% no iekšzemes kopprodukta. 2018. gadā, kā arī 2020. gadā tiek paredzēta arī fiskālā nodrošinājuma rezerve 0,1% apmērā no iekšzemes kopprodukta. 2018.gada 1.ceturksnī valdības budžetā bija izveidojies pārpalikums 260 milj. eiro jeb 4,1% no IKP apmērā, kas ir krietni vairāk nekā iepriekšējo gadu 1.ceturksņos.

Vispārējās valdības budžets

	2013	2014	2015	2016	2017
Ieņēmumi, mljrd. eiro	8,3	8,6	9,0	9,3	10,1
% pret IKP	36,6	36,6	36,9	37,0	37,2
Izdevumi, mljrd. eiro	8,6	9,1	9,3	9,3	10,2
% pret IKP	37,7	38,4	38,2	37,01	37,7
Bilance, mljrd. eiro	-0,3	-0,4	-0,3	0,02	-0,1
% pret IKP	-1,2	-1,8	-1,4	0,1	-0,5

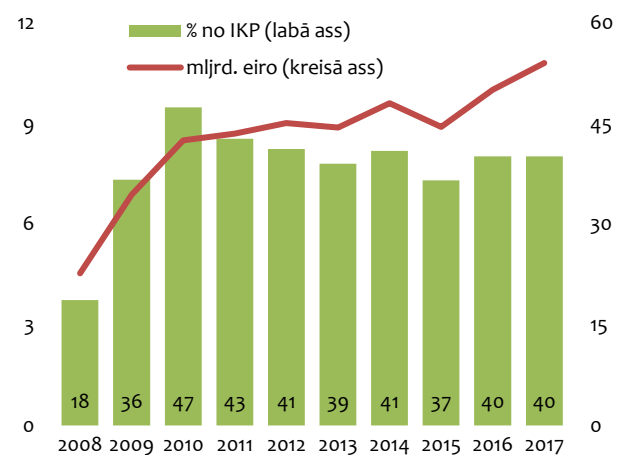
Vispārējās valdības sektora budžeta bilance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Vispārējās valdības parāds Latvijā līdz 2007.gadam palielinājās mēreni. Sākot ar 2008.gadu, lai finansētu valsts finansiālās saistības, vispārējās valdības parāds pieauga straujāk un 2010.gada beigās sasniedza 8,4 mljrd. eiro jeb 46,8% no IKP. Kopš 2011.gada beigām vispārējās valdības parādam ir tendence samazināties. 2017.gadā tas bija 10,8 mljrd. eiro jeb 40,1% no IKP. 2018.gada 1.ceturksnī valdības parāds nedaudz samazinājās un sastādīja 9,8 mljrd. eiro.

Veicot savlaicīgus aizņemšanās pasākumus atbilstoši vidējā termiņa stratēģijai, kā arī turpinot īstenot ilgtspējīgu fiskālo politiku, ar likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem ir iespējams pārfinansēt pašreiz uzņemtās centrālās valdības parāda saistības, kā arī ilgtermiņā panākt vispārējās valdības parāda līmeņa samazināšanos un stabilizēšanos ilgtspējīgā līmenī, pārliecinoši ievērojot Māstrihtas līgumā noteikto vispārējās valdības parāda apjoma kritēriju.

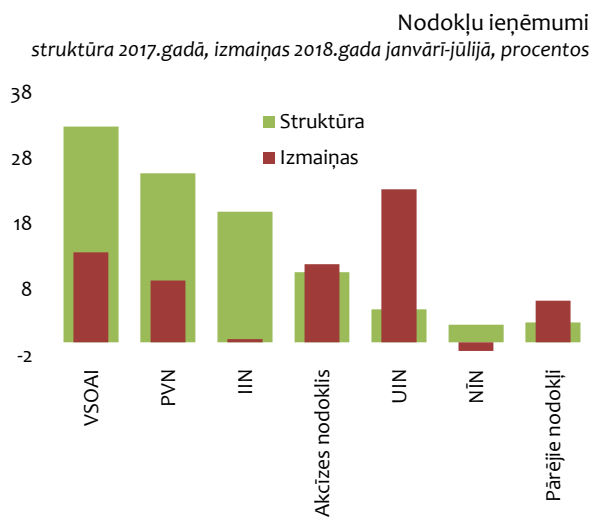
Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Nodokļu ieņēmumu kāpums apsteidz ekonomiskās izaugsmes tempu. Lai gan ekonomiskā izaugsme no 2018.gada janvārī-jūlijā ir salīdzinoši strauja, ieņēmumu kāpums ir bijis vēl lielāks.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2018.gada septiņos mēnešos bija 6498 milj. eiro, kas bija par 15,7% vairāk nekā pirms gada.

Nodarbinātības nodokļi veido aptuveni pusi no visiem nodokļu ieņēmumiem. Budžeta ieņēmumu pieaugumu sekmēja nodarbinātības un darba samaksas pieaugums, kā arī minimālās algas kāpums.

Valsts konsolidētais kopbudžets

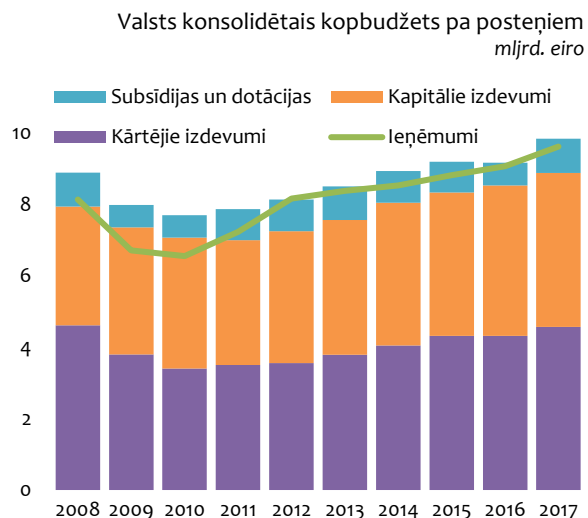
	mljrd. eiro			izmaiņas
	2016	2017	2018 Jan-Jūl	2018 Jan-Jūl
Ieņēmumi, tai skaitā:	9,1	9,6	6,5	15,7
Netiešie nodokļi, tai skaitā:	2,9	3,1	1,9	11,8
Pievienotās vērtības nodoklis	2,0	2,2	1,3	11,3
Akcīzes nodoklis	0,9	0,9	0,6	12,4
Ienākuma un īpašuma nodokļi, tai skaitā:	2,2	2,4	1,4	2,3
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,4	0,4	0,3	13,2
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,5	1,7	0,9	0,3
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2,5	2,8	1,8	14,0
Pārējie nodokļi	0,2	0,3	0,1	0,3
Citi ieņēmumi	1,2	1,1	1,2	54,6
Izdevumi	9,2	9,8	5,8	9,4

2018.gadā mēreni pieaug kapitāla nodokļu ieņēmumi. Nekustamā īpašuma nodokļu ieņēmumi samazinājušies

par 1,2%, bet uzņēmumu ienākuma nodokļu ieņēmumi ir par 13,2% lielāki nekā 2017.gada attiecīgajā periodā.

Vispārējās valdības budžeta izdevumi 2018.gadā pirmajos 7 mēnešos bija 6,5 mljrd. eiro, kas ir par 9,7% vairāk nekā pagājušajā gada.

Budžeta izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 2018.gadā pieaug subsīdijām un dotācijām – par 9,8% un kārtējie izdevumi – par 5,4%. Īpaši strauji pieauga kapitālie izdevumi – par 41,5%.

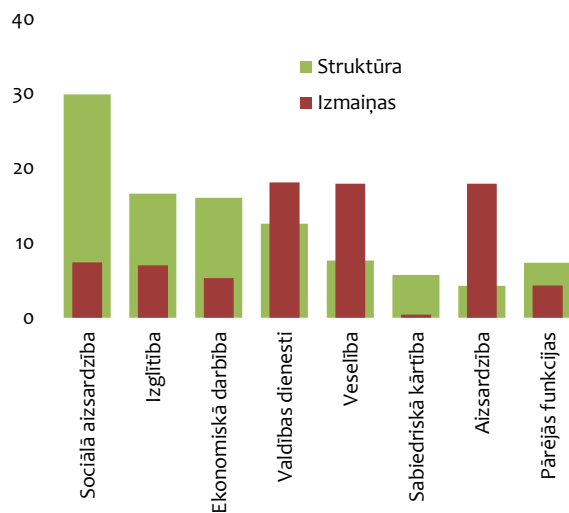

2018.gadā par 11,8% pieauga arī netiešo nodokļu ieņēmumi. Būtiskākais devums šajā nodokļu grupā bija ieņēmumiem no pievienotās vērtības nodokļa.

Budžeta izdevumi pēc funkcionālajām kategorijām 2018.gadā būtiski pieauga izglītībai un sociālai aizsardzībai, kā arī nedaudz mazāk vides aizsardzībai.

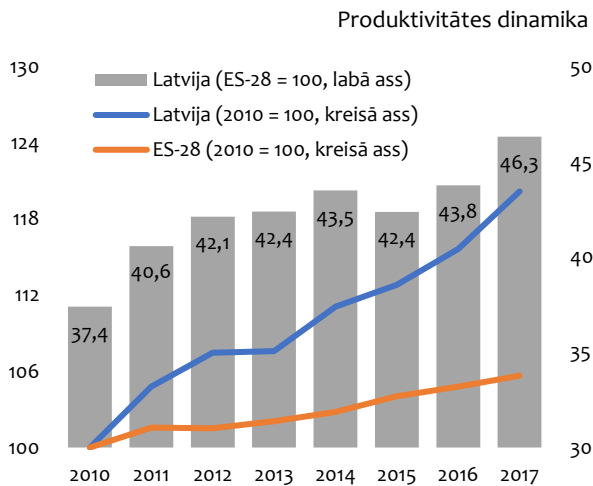
Valsts konsolidētais kopbudžeta izdevumi pa funkcijām

struktūra 2017.gadā, izmaiņas 2018.gada janvārī-jūlijā, procentos

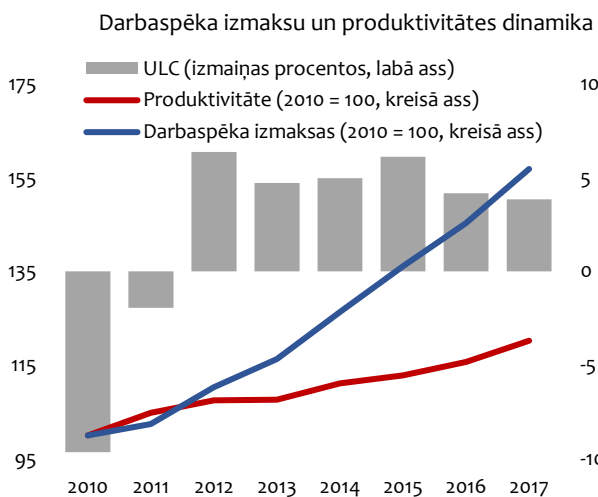

PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

Produktivitātes dinamika Latvijā pēdējos gados ir bijusi straujāka nekā vidēji ES un kopš 2010.gada produktivitātes plaša ar ES vidējo līmeni samazinājās gandrīz par 9% punktiem. 2017.gadā produktivitāte Latvijas tautsaimniecībā kopumā, ko raksturo IKP apjoms uz vienu nodarbināto, sasniedza 46,3% no vidējā ES līmeņa.

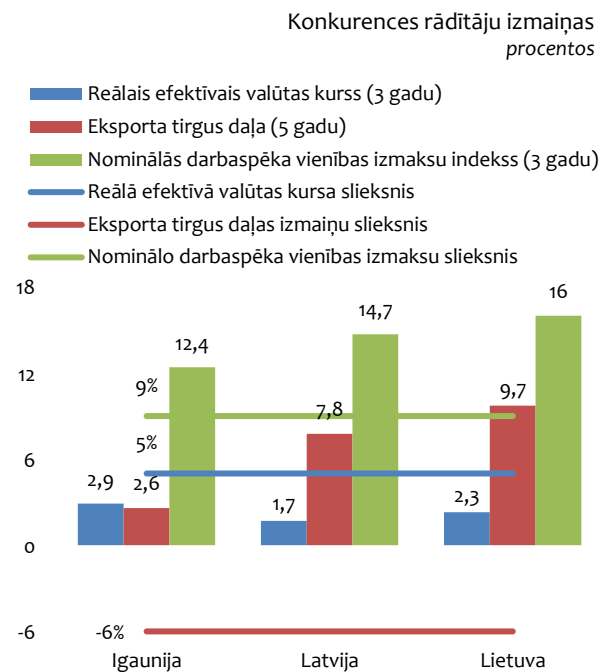
Lai gan pēc produktivitātes pieauguma tempiem Latvija ieņem vienu no līderpozīcijām ES dalībvalstīs, tomēr **darbaspēka izmaksas ir augušas straujāk nekā produktivitāte**, apdraudot Latvijas uzņēmēju konkurētspēju izmaksu jomā. Par izmaksu konkurētspējas mazināšanās pieaugušu riskiem liecina arī nominālās darbaspēka vienības izmaksu (ULC) pieaugums.

Pēdējos trīs gados (2015-2017) produktivitāte vidēji gadā pieauga par 2,7%, kamēr darbaspēka izmaksas palielinājās par 7,5%, t.i., gandrīz 3 reizes straujāk.

Līdzīgas tendences ir vērojamas visās Baltijas valstīs. Laika periodā no 2015. līdz 2017.gadam nominālais ULC Latvijā pieauga par 16,5%, Igaunijā – par 13,4% un Lietuvā – par 14,7%, kas ir vieni no straujākajiem ES dalībvalstu starpā.

Darbaspēka izmaksu un produktivitātes dinamika rāda, ka **pieaugot ekonomiskām aktivitātēm, arī ULC turpina pieaugt**. Viens no nozīmīgākajiem ULC palielināšanas faktoriem ir algu kāpums (algu konverģence), ko ietekmē Latvijas zemā konkurētspēja ES atvērtais darba tirgū.

Latvija vēl saglabā savu konkurētspēju. Par to liecina eksporta tirgus daļu pozitīvā dinamika. Periodā no 2012.-2017.gadam Latvijas eksporta daļa pasaules preču un pakalpojumu tirgos pieauga par 6,2%.

Eksporta daļas kāpums vienlaikus ar straujo darbaspēka izmaksu pieaugumu nozīmē, ka algu kāpums tikai daļēji tiek kompensēts cenās, jo arī reālā efektīva valūtas kursa dinamika (REER) ir visai mērena. REER (uz PCI balstīts) pret 42 galvenajām tirdzniecības partnervalstīm pēdējos trīs gados vidēji pieauga par 4,9%, bet pret eirozonas partnervalstīm – par 0,9%.

Vienlaikus ir jāatzīmē, ka darbaspēka izmaksu pieaugums, kas netiks kompensēts ar atbilstošu produktivitātes kāpumu var radīt nopietnu spiedienu uz peļņas normas samazināšanos, lai saglabātu cenu konkurētspēju ārējos tirgos. Bez tam, ilgstoši pozitīva ULC dinamika palielina valsts ārējās nesabalansētības draudus.

AGRĪNĀS BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011. gadā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ES līdzās pārmērīgā budžeta deficīta procedūrai tika izveidota arī makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar agrās brīdināšanas mehānisma izveidotā rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

"Agrās brīdināšanas ziņojumā 2017" Latvija nebija atzīmēta to 13 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas

makroekonomiskās nesabalansētības un par kurām ir nepieciešama padziļinātā izpētē. Tomēr rādītāju sarakstā (skat. tabulu) Latvijai ir trīs rādītāji, kas pārsniedz noteiktos sliekšņus. Gan neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas, gan bezdarba līmeņa rādītāji turpina uzlaboties. Tomēr nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, līdzīgi kā Lietuvai, Igaunijai un Bulgārijai, palielinājās un pārsniedza sliekšni, jo palielinājās algas (Latvijā pamatā privātajā sektorā netirgojamās nozarēs). Algu pieaugums ir bijis straujāks nekā produktivitātes pieaugums.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robež- vērtības	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja									
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais rādītājs)	-4%/6%	-0,8	2,2	-1,6	-3,2	-2,7	-1,6	-0,2	0,6
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-82,9	-74,4	-67,2	-66,4	-66,1	-63,5	-58,4	-56,3
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	6,7	-2,4	-8,6	-1,7	0,4	2,6	4,9	1,7
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	21,8	26,7	8,0	5,9	11,0	12,5	9,0	7,8
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	-2,2	-21,0	-6,9	8,1	16,3	17,5	16,9	14,7
Iekšējās nesabalansētības									
Mājokļu cenu deflācija (% izmaiņas gadā)	6%	-8,7	4,1	-0,4	6,5	4,3	-2,4	7,3	5,5
Privātā sektora kredītplūsma (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	2,5	-2,0	-2,1	0,9	-11,8	0,7	0,3	0,3
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	134,0	115,3	97,9	92,6	96,2	88,9	88,0	83,5
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	46,8	42,7	41,2	39,0	40,9	36,8	40,3	40,0
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	14,9	17,7	16,9	14,4	12,6	10,9	10,1	9,4
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	-0,3	-4,1	5,2	5,2	10,4	12,2	5,8	6,1
Jauni nodarbinātības rādītāji									
Ekonomiski aktīva darbaspēka līmenis – % no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	-0,2 procentpunkti	0,4	-1,4	0,9	1,0	1,8	1,3	2,3	2,4
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	0,5 procentpunkti	7,2	6,9	3,3	-3,1	-4,2	-3,3	-1,7	-1,3
Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	2 procentpunkti	25,6	17,4	-4,8	-13,0	-11,4	-12,2	-5,9	-2,6

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

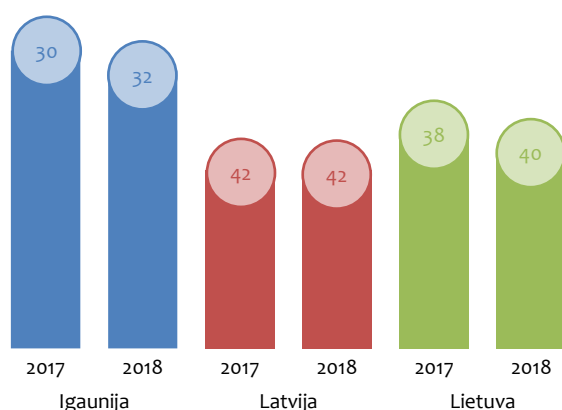
Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

2018 | 2

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Pasaules ekonomikas foruma ziņojumā jaunajā **Globālās konkurētspējas indeksā (GCI 4.0) 2018. gadam** Latvija ierindota 42.vietā starp 140 apsekotajām pasaules ekonomikām.

Baltijas valstu vietas Globālās konkurētspējas indeksā 4.0

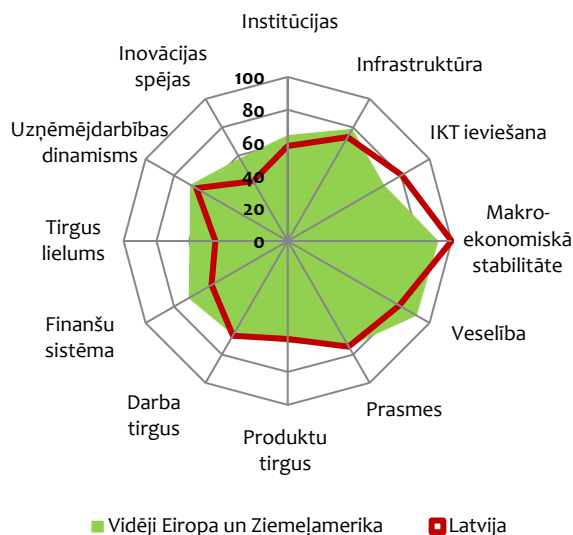
Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018

Atbilstoši GCI 4.0 metodoloģijai jaunajā indeksā palielināts digitālo tehnoloģiju ietekmes īpatsvars un pārrēķināts arī 2017. gada indekss. 2018. gadā salīdzinājumā ar 2017. gada rezultātu Latvijas vieta GCI 4.0 nav mainījusies, bet uzlabojumi ir novēroti 11 no 12 pīlāriem.

Makroekonomiskās stabilitātes pīlārā Latvija līdzīgi kā vēl 30 valstis ir ierindota 1. vietā. IKT ieviešanas pīlārā Latvija ir ierindojusies 11. vietā pateicoties labai interneta infrastruktūrai un liela interneta lietotāju īpatsvaram. Augstās vietās ir ierindotas arī prasmes – 23. vieta un darba tirgus – 29. vieta. Vidējs snieguma ir pīlāriem: uzņēmējdarbības dinamisms – 47. vieta, infrastruktūra – 47. vieta, institūcijas – 49. vieta, produktu tirgus – 49. vieta un inovācijas spējas – 52. vieta. Savukārt vissliktākais vērtējums ir pīlāriem: veselība – 76. vieta, finanšu sistēma – 94. vieta un tirgus lielums – 94. vieta.

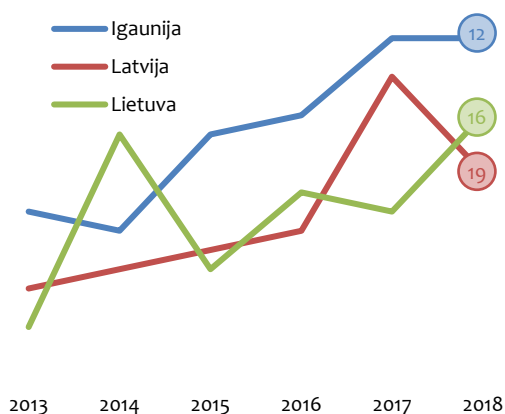
Pasaules Bankas pētījums *Doing Business* ir starptautisks, salīdzinošs uzņēmējdarbības vides reitings, kurš ik gadu mēra uzņēmējdarbību regulējošās administratīvās procedūras un to piemērošanu dažādās pasaulē valstīs. 190 valstu konkurencē *Doing Business 2018* pētījumā Latvija ir ierindojusies 19.vietā. Pērn Latvija šajā reitingā ieņēma augsto 14.vietu.

Latvijas GCI 4.0 2018. gadam sadalījumā pa pīlāriem pēc pīlāra vērtības skalā no 0 līdz 100

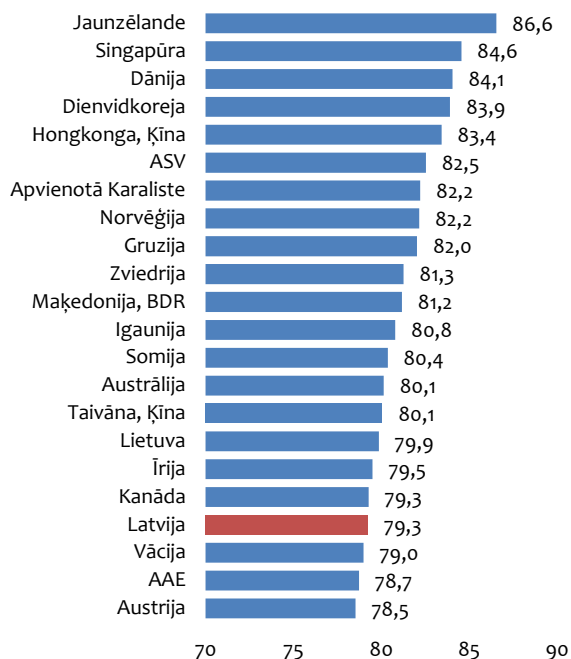
Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018

Salīdzinājumā ar iepriekšējo izvērtēšanas periodu kritums ir novērots tādos *Doing Business* indeksu veidojošajos rādītājos kā elektrības saņemšana, kas saistīts ar *AS Sadales tīkls* investīcijām (palielinājās plānoto elektrības atslēgumu skaits) un izmaiņām tarifos, un maksātspējas risināšana, kas saistīts ar atgūšanas likmes rādītāja pasliktināšanos. Savukārt iepriekšējos gados veiktie uzlabojumi uzņēmējdarbības uzsākšanas, īpašuma reģistrācijas, nodokļu nomaksas un līgumu apstiprināšanas rādītājos ir uzlabojušas šo rādītāju vietas.

Baltijas valstu vietas *Doing Business* indeksā

Avots: World Bank, *Doing Business 2018: Reforming to Create Jobs*

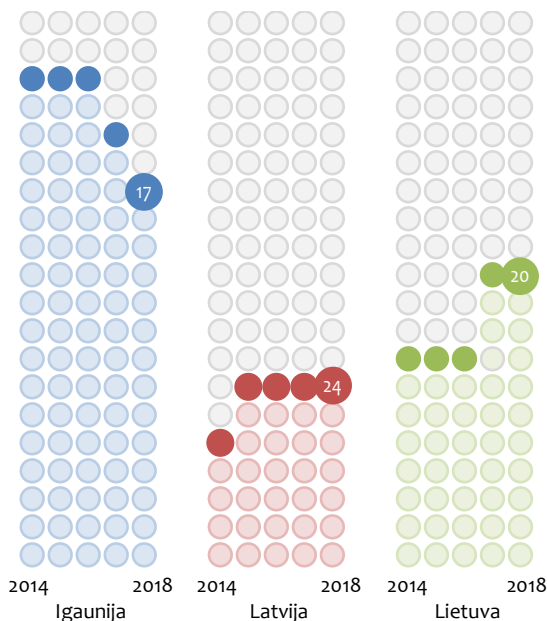
Doing Business 2018 pētījuma rezultāti
indekss kopā: vērtējums 0-100

Avots: World Bank, Doing Business 2018: Reforming to Create Jobs

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2018 (*European Innovation Scoreboard 2018*) Latvija 28 ES valstu vidū ir ierindojusies 24.vietā un trešo gadu pēc kārtas ir iekļauta *mēreno novatoru* valstu grupā. Kā Latvijas inovācijas sistēmas relatīvās priekšrocības ir atzīmētas: inovācijai draudzīga vide, finanses un atbalsts, bet relatīvi vājākās jomas ir: novatori un uzņēmumu investīcijas.

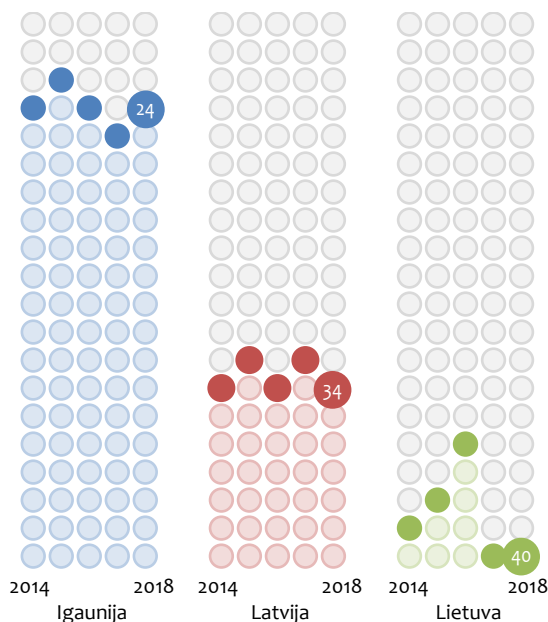
Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā

Avots: European Commission, European Innovation Scoreboard 2018

Savukārt Pasaules Inovācijas indeksā 2018 (*Global Innovation Index 2018*) Latvija ir ierindojusies 34.vietā starp 126 apsekotajām valstīm. Kā Latvijas stiprās puses ir izcelti sekojoši rādītāji: uzņēmējdarbības uzsākšanas vieglums, skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, atbilstība vides vadības sistēmas standartiem, kredītu saņemšanas vieglums, sieviešu ar augstāko izglītību īpatsvars, iekšzemes kopējie izdevumi pētniecībai un attīstībai, ko finansē ārzesmes, iekšzemes kopprodukta pieaugums uz vienu strādājošo pēc pirktspējas paritātes, ka arī radošo industriju produktu apjoma pieaugums.

Baltijas valstu vietas Pasaules Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, The Global Innovation Index 2017: Winning with Global Innovation

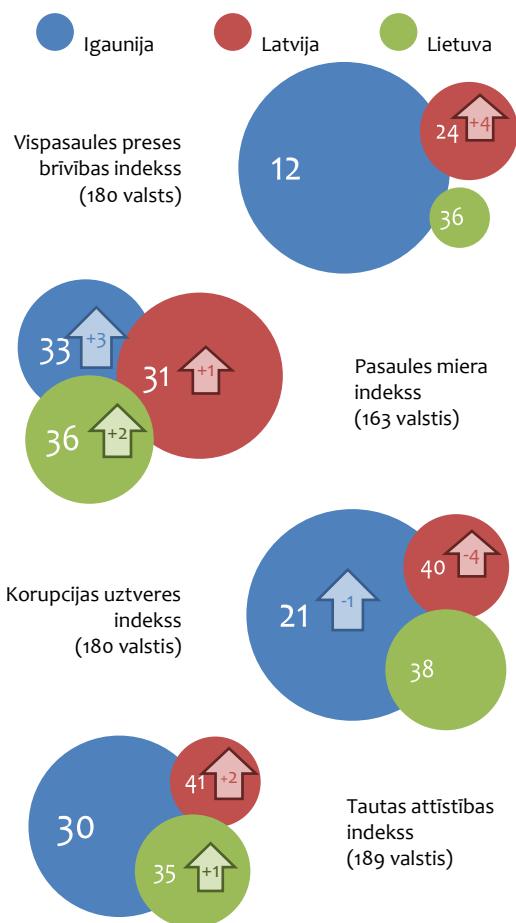
Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Vispasaules preses brīvības indeksā Latvija 2018. gadā** ieņēma 24.vietu (no apsekotajām 180 valstīm) pakāpjoties par 4 pozīcijām salīdzinot ar 2017.gada rezultātu.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2018.gadā ieņēma 31.vietu (no apsekotajām 163 valstīm) pakāpjoties par 1 pozīciju salīdzinot ar precizēto 2017.gada rezultātu.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2017.gadā ieņēma 40.vietu (no apsekotajām 180 valstīm) atgūstot 4 pozīcijas salīdzinot ar 2016.gada rezultātu. Kāpums panākts nedaudz uzlabojot indeksa vērtību.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, kas ietver dzīves ilguma, lasītprasmes, izglītības līmeņa, IKP uz 1 iedzīvotāju u.c. rādītājus, Latvija 2017.gadā ieņēma 41.vietu (no apsekotajām 189 valstīm) pakāpjoties par 2 pozīcijām salīdzinot ar precizēto 2016.gada rezultātu.

Baltijas valstu vietas starptautiskos reitingos vieta un izmaiņas gada laikā

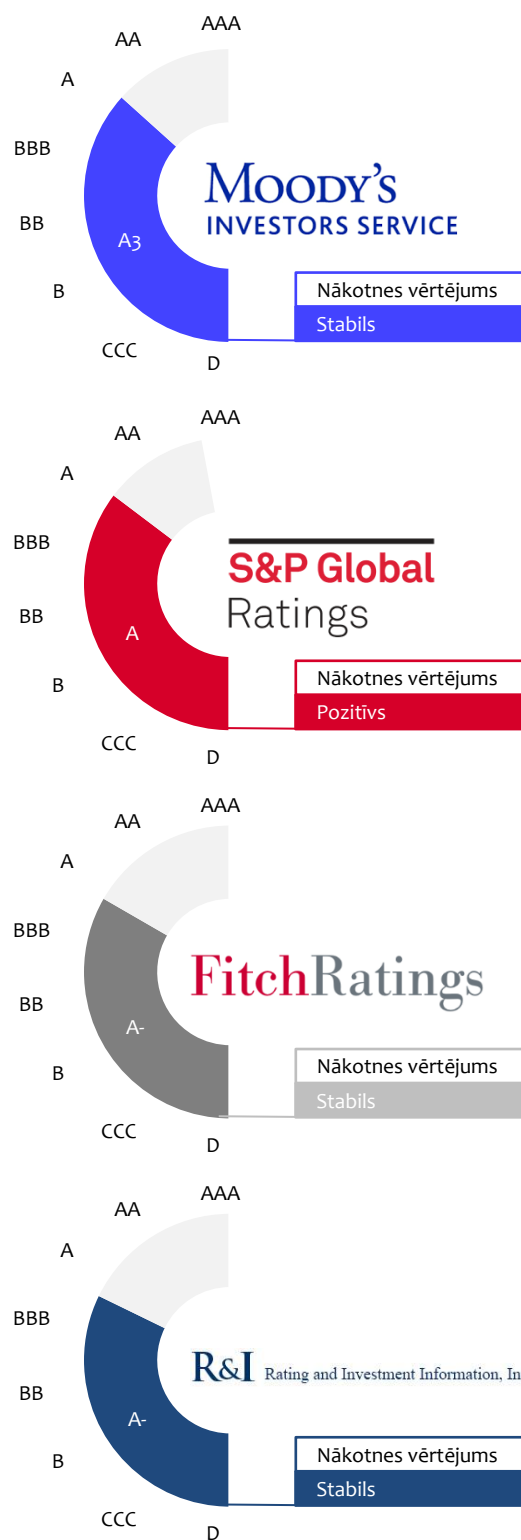

Avots: Reporters Without Borders, 2018 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2018; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2017; United Nations Development Programme, Human Development Indices and Indicators, 2018 Statistical Update

Latvijas kredītreitingu nosaka sekojošas starptautiskas reitinga aģentūras: *Moody's Investors Service*, *Fitch Ratings* un *S&P Global*, kā arī Japānas reitingu aģentūra *R&I*.

Reitinga aģentūras pozitīvi novērtē Latvijas finanšu sistēmas un politikas situācijas stabilitāti, stingro fiskālās disciplīnas ievērošanu, kā arī vispārējo ekonomikas attīstību, kas ļauj uzturēt kredītreitingu esošajā līmenī. Latvijas kredītreitinga uzlabošanās sekmētu straujāka valsts parāda samazināšana, budžeta ienākumu palielināšana un stabila Latvijas tautsaimniecības izaugsme (bez ekonomikas pārkaršanas). Savukārt kredītreitings var tikt samazināts, ja pasliktinātos iedzīvotāju ienākumu līmenis, netiktu ievērota fiskālā politika vai nerezidentu depozītu apkalpošanas biznesa radītu papildu riskus valsts finanšu sektora stabilitātei.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase